

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Fabius Maximus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Φάβιος Μάξιμος.

ΟΙΟΥΤΟΙ ΔΕ Τῶ ΠΕΡΚΛΕΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ
ΑΞΙΟΙΣ ΜΗΜΗΣ ΓΕΓΗΝΟΤΟΣ, ὡς ΠΑΡΕΙΛΗ-
ΦΑΜΟΥ, ὅΤΙ Τῶ ΦΑΒΙΟΝ Τῶ ΙΣΟΡΙΑΙ ΜΕΤΑ-
ΓΑΓΩΜΟΥ. ΝΥΜΦΑΝ ΜΙΑΣ ΛΕΓΕΙΣΙΝ, Οἱ ΔΕ
ΓΥΜΑΧΟΣ ὅΤΙ ΠΙΧΕΙΑΣ Η ΕΡΑΚΛΗΣ ΜΗΓΙΣΤΟΣ

ΠΕΙ Τῶ ΘΥΜΒΕΙΝ ΠΟΤΑΜΟΝ, ΓΥΜΑΧΟΣ ΦΑ-
ΒΙΟΝ, ΑΝΔΡΑ ΠΟΛΥ ΚΥ ΔΟΚΙΜΟΝ ΕΝ ΡΩΜΗ Τῶ ΦΑΒΙΟΝ ΓΥΟΣ ΑΠῶ
ΑΥΤῶ Τῶ ΔΑΡΟ. ΓΑ. ΙΝΕΣ Τῶ ΤΥΣ ΔΠΟ Τῶ ΓΥΟΣ ΤΕΤΕ, ΤΕΡΤΙΟΥΣ Τῆ
ΔΙ ὀΡΥΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΑΜΕΝΟΣ ΑΓΡΑ, ΦΟΔΙΟΣ ΙΣΟΡΕΣΙΝ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ
Τῶ ΠΑΛΑΙΟΙ. ἜΤΩ Γῶ ΑΓΓΕΙ ΝΥΜ Αἰ ΔΙΟΥΡΥΓΑ, ΦΟΔΙΑΙ, ΚΥ ΦΟΔΕΡΕ
Τῶ ΣΚΑΨΑΙ ΚΑΛΕΨΤΑΙ, ΧΕΡΩΝ Τῶ ΔΥΟΙΝ ΦΥΟΓΩΝ ΜΕΤΑΠΕΣΟΝΤΩΝ,
ΦΑΒΙΟΙ ΤΕΡΤΙΟΥΣ Τῶ ΠΟΛΛΕΣ Τῶ ΜΕΓΑΛΟΣ ΤῆΣ ΟΙΚΙΑΣ
ΔΞΕΝΕΙΧΑΜΕΝΟΣ ΑΝΔΡΑΣ, ΔΠΟ ΡΥΛΑΙΣ Τῶ ΜΕΓΙΣΤΟΣ, ΚΑΙ ΔΧΕ Τῶ ΤΟ
ΜΑΞΙΜΟΣ Τῶ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΕΠΟΝΟΜΑΔΕΝΟΣ, ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΚΥ ΦΑ-
ΒΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ, Τῶ Ε ΠΑΙΔΕ ΓΡΑΦΟΜΟΥ. ΚΥ Δῶ ΑΥΤῶ ΣΑΜΑΛΙ-
ΧΩΝ ΜΟΥ ΠΑΡΑΝΟΥΜΟΝ, Ὁ ΒΕΡΕΚΩΣΤΟΣ. ΕἶΧΕ Γῶ ΑΚΡΟΧΕΡΩΝΑ ΜΕ-
ΧΕΡΩΝ ΕΠΔΡΩ Τῶ ΧΕΙΛΟΣ ὅΤΙ ΠΕΦΥΚῆΑΙ. Ὁ Τῶ ΟΙΚΙΣΤΑΣ ΣΗΜΑΝΕ
Τῶ ΤΕΡΤΑΠΟΝ. ΕΤΕΡΗ ΔΕ Τῶ ΤΕΡΤΟΝ Τῶ ΚΥ ΒΑΡΥΤῆΑ Τῶ
ἦΤΟΣ ΕΠΙ ΠΑΙΔΟΣ ΟΝΤΟΣ. Τῶ Γῶ ἦΤΥΧΩΝ ΑΥΤῶ ΚΑΙ ΣΑΠΗΛΩΝ ΚΑΙ ΜΥ
ΠΟΛΛΗΣ ΔΙΔΑΧΕΙΑΣ Τῶ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΑΠΤΟΜΟΝ ἠΔΟΝΩΝ, ΒΕΡΑΔΕΩΣ Τῶ
ΚΥ ΔΙΦΑΠΟΝΩΣ ΔΕΧΟΜΟΝ Τῶ ΜΑΤῆΣΙΣ, ΔΚΧΩΛΩΝ Τῶ ΤΕΡΤΟΣ ΤΟΙΣ
ΣΑΥΗΤῆΣ ΚΥ ΚΑΤῆΧΩΝ, ΑΒΕΛΤῆΕΙΑΣ ΠΝΟΣ ΚΥ ΝΑ ΔΡΕΤῆΕΣ Τῶ
ΝΟΙΑΙ ΕἶΧΕ Τῶ Τῶ ΠΟΙΣ ΕΚΤΟΣ, ὈΛΙΓΟΙ Δῶ ἦΣΑΙ Οἱ Τῶ ΔΕΥΚΙΝῆΩΝ
Τῶ Τῶ ΒΑΘῆΣ, ΚΥ Τῶ ΜΕΓΑΛΟΨΥΧΟΙ ΚΑΙ ΛΕΟΝΤΑΔΕΣ ΕΝ Τῆ ΦΥΣΕΙ
ΚΑΤΟΡΑΝΤΕΣ ΑΥΤῶ. ΤΑΧΥ Τῶ Τῶ ΧΕΡΩΣ ΤΕΡΤΙΟΝΤΟΣ, Τῶ Τῶ
Τῶ ΤΕΡΤΑΜΑΤΩΝ ΕΓΧΕΡΩΜΟΝ, ΔΙΕΣΗΜΑΝΕ ΚΥ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ ΑΠΑΓῆΑΝ
ΜΟΥ ἦΣΑΙ Τῶ ΔΟΚΙΣΑΝ ΑΤΕΡΑΓΙΑΙ, ΔΥΒΕΛΙΑΙ Τῶ Τῶ ΔΙΔΑΧΕΙΑΝ
Τῶ Τῶ ΤΕΡΤΟΣ ΜΗΔΕΝ ὄΞΥΜΗΔῶ ΔΥΚΙΝῆΩΝ, ΕΝ ΠΑΟΙ ΜΟΝΙΜΟΝ ΚΥ ΒΕ-
ΒΑΙΟΝ. ὉΡΑΝ Τῶ ΚΥ Τῶ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Τῶ ΜΕΓΕΤΟΣ, ΚΥ Τῶ ΠΟΛΕΜΩΝ Τῶ
ΠΛῆΤΟΣ, ἦΣΚΕΙ Τῶ ΜΟΥ ΣΩΜΑ ΤΕΡΤΟΣ ΤῶΣ ΠΟΛΕΜΕΣ, ὡΣΠΕΡ ὀΠΛΟΝ
ΣΥΜΦΥΤΩΝ, Τῶ Τῶ ΛΟΓΩΝ, ὀΡΓΩΜΟΝ ΠΕΙΘῆΣ Τῶ Τῶ ΔῆΜΩΝ, ΔΥ ΜΑ-
ΛΑ ΤΕΡΕΠΟΝΤΩΣ Τῶ ΒΙΩ ΚΑΤΑΚΕΧΩΣ ΜΗΜΟΝ. Ε Γῶ ΕΠΛΩ ὡ-
ΡΑΙΣΤΟΣ, ὄΣΔΕ ΚΕΝΗ ΚΥ ΑΓΡΕΑΙΟΣ ΧΑΙΕΙΣ, ΔΛΛΑ ΝΟΙΣ ἸΔΙΟΝ ΚΥ ΠΕ-
ΡΕΙΤῆΩΝ ΕΝ ΓΥΜΟΛΟΓΙΑΙΣ ΧῆΜΑ ΚΥ ΒΑΤΟΣ ἔΧΩΝ, ΑΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤῆΣ
ΘΕΚΥΔΙΔΕ ΤΕΡΤΟΠΟΙΚΕΝΑΙ ΛΕΓΩΣΙ. ΕΧΕ ΣΩΖΕΤΑΙ Γῶ ΑΥΤῶ ΛΟΓΩΣ,
ὄΝ ΕἶΠΕΝ ΕΝ Τῶ ΔῆΜΩ, Τῶ ΠΑΙΔΟΣ ΑΥΤῶ ΜΟΥ ὙΠΑΤΕΙΑΝ ΔΠΟΤΑ-
ΝΟΝΤΟΣ ΕΚΑΜΟΝ. ΠΕΝΤΕ Δῶ ὙΠΑΤΕΙΩΝ ΑΣ ὙΠΑΤῆΣΕΝ, ἠ ΤΕΡΤῆ
Τῶ ΔΠΟ ΔΙΓΥΩΝ ΔΡΙΑΜΒΟΝ ἔΧΕΝ. ἠ Τῆ ΤῆΝΤΕΣ Γῶ Τῶ ΑΥΤῶ ΜΑ-
ΧΗ, ΚΥ ΠΟΛΛΕΣ ΔΠΟΔΟΛΟΝΤΕΣ, ΕΙΣ Τῶ ΑΛΠΕΙΣ ΑΝΕΣΑΛῆΣΑΙ, ΚΥ Τῶ
Τῶ ΤΕΡΤΟΠΟΙΚΕΝ ΕΠΑΥΣΑΤΟ Τῶ ΙΤΑΛΙΑΣ ΛῆΙΖΟΜΟΝΟΙ ΚΥ ΚΑΚῆΣ ΠΟΙῆΝ-
ΤΕΣ. ΕΠΕΙ Τῶ ΑΝΝΙΒΑΣ ΕΜΒΟΛΩΝ ΕΙΣ ΙΤΑΛΙΑΝ, ΚΑΙ ΜΑΧῆ ΤΕΡΤῆ
Τῶ Τῶ ΤΡΕΒΙΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ὅΤΙ ΚΑΤῆΤῆΣΑΙ, ΑΥΤΟΣ ΜΟΥ ἠΛΑΥΝΕ
ΔΧΕ ΤΥΡΡῆΛΙΑΣ, ΠΟΡΘῶΝ Τῶ ΧΩΡΑΙ, ΕΚ ΠΛῆΞΙΝ Τῶ ΔΕΙΝΙΩ ΚΥ ΦΟΒΩΝ
ΕΙΣ Τῶ ΡΩΜῆΝ ΕΡΕΒΩΝΕ ΣΗΜΕΙΑ Τῶ Τῶ ΜΟΥ, ΣΑΥῆΤῆ ΡΩΜΑΙΟΙΣ,
ΔΠΟ ΚΕΡΑΥΝΩΝ, Τῶ Δῶ ὄΛΩΣ ΔΞΗΛΑΜΕΝΑ ΚΥ ΠΟΛΛΙΩ ΑΠΟΠΙΑΙ
ἔΧΩΝ Τῶ ΤΕΡΤΕΠΙΩΤΕ, (ΤΥΡΕΥΣ ΤΕ Γῶ ΑΦ ΑΥΤῶ ΑἰΜΑΛΙ ΓΥΕ-
ΑΤΑΙ ΔΥΒΕΡΧΩΣ ΕΛΕΓῆΝ, ΚΑΙ ΤῆΡΗ ΣΑΧῆΩΝ Τῶ ΑΝΠΩΝ ΕΝΑΙ-
ΜΑ ΚΕΙΡΕΑΤΑΙ, ΚΑΙ ΛΙΘΟΙΣ ΜΟΥ ΕΚ Τῶ ΑΕΡΟΣ ΔΥΒΥΕΙΣ ΚΑΙ ΦΛΕΓΩΜΟΙΣ ΦΕΡΕΑΤΑΙ, Τῶ Δῶ Τῶ ΦῶΔΕΙΣ ἔΡΑΝΟΔ ῥα-
ΓῆΩΝ ΔΔΞΑΤΕΣ, ΕΚ ΠῆΠΕΙΝ ΚΑΙ ΔΥΒΑΠΕΡΕΑΤΑΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ, ΚΑΙ ΤΟΥΤΩΝ ΕΝΙ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ ΦΑΙΛῆΩΝ ΚΥ ΛΕΞΙΝ

αδύτητα εμεν-
Krebsius p.104.

PLVTARCHI

Fabius Maximus.

ERICLIS memoratu digna
facta, quæ quidem ad nostram
notitiam peruenere, ea sunt:
nunc ad Fabii vitam descri-
bendam transeamus. Ex nym-
pha memorant, alii ex muliere
indigena, quæ cum Hercule

iuxta Tyberim amnem concubuerat, Fabium na-
tum, virum qui numerosam Romæ & claram pro-
pagauit gentem Fabiorum. Alii principes huius
familie, quia fossis feras capiebant, Fodios tradunt
olim vocatos, qui deinde, duabus tempore com-
mutatis literis, appellati Fabii sunt. Multos hæc do-
mus præstantes viros dedit. A Rutiliano au-
tem, qui ex claritate Maximi cognomen inue-
nit, Fabius Maximus, de quo hic agimus, fuit
quartus. Ei nota corporis cognomen Verrucoso
dedit, quod Verruca parua ei ex summo extube-
rauisset labio. Quicula puer etiamnum dictus est,
ex mansuetis & grauibus moribus. Quippe seda-
tum ingenium eius & taciturnitas, magna que in-
fruentis puerilibus oblectamentis cautio, tardi-
tas ac labor in percipiendis literis, facilitas & ob-
sequium aduersus sodales, stultitiæ opinionem ei
apud ignotos & ignauitæ præbuit. Stabilem verò
altamque eius indolem, & animi magnitudinem
atque celsitudinem, pauci fuere qui perspicerent.
At breui inde cum ætate republica gerenda exci-
tatus, quam securitatem alii rebantur, immotum
ostendit cuilibet animū esse, cautionē, prudentiā,
tarditatē & cunctationē constantiā & firmitudinē
animi. Qui quum videret, hinc reip. molem, hinc
bellorū frequentia, corpus ad bella, vt arma sube-
git à natura data: orationē autem pro instrumento
ad ducendum populum, quam præclare ad vitæ
composuit tenorem, alienam ab omni fucō & va-
na popularique iactatione, plenam autem solidæ
prudentiæ cum singulari præstantique lumine &
grauitate sententiarū, quas cum Thucydidis sen-
tentiis imprimis componunt. Extat oratio fune-
bris eius, quam publicè in laudem filii habuit, qui
obit post consulatum. Ex quinque consulatibus
quos gessit, in primo triumphauit de Liguribus:
qui signis collatis ab eo fusi, intra Alpes sunt mul-
tis amissis coacti, repressiq; à populanda & vexan-
da proxima Italiæ ora. Vt verò cum exercitu An-
nibal in Italiam irrupit, victor que primū ad
Trebbiam flumen per Hetruriam populabundus
agmen duxit, stupor que Romanos ingens & ter-
ror incessit, prodigia autem partim solita Roma-
nis fulgura, partim noua fædaque admodum
sunt nuntiata, (scuta enim sanguinem sua spon-
te ferebant sudasse, cruentas Antii spicas demes-
sas, lapides ignitos ardentisque cœlo cecidisse,
quum cœlum supra Faleros fissum videretur,
decidisse passimque disiectas fuisse frequentes
sortes, in vna scriptum ad verbum apparuisse,

MAVO
nihil his
cui sua spo
ante præ
inhibente
los fudit fu
portenta q
temeraria
telligeret
pendi
gnand
multis ad
mittenda
nenda d
ma ex qua
xit Flamin
furum se d
que, vt oli
caret. Itaq
quon ver
repente m
effudit. N
fito. Quan
ad lacum
ciem in st
lites, tert
que cur
proruit
sensit.
cecidit Fl
Reliquis
quindcim
Flaminii
tis caula
inquisit
factum
dux aperte
ambiguoq
ius primū
voco ad
aut circū
di sumus
minius, v
liberate.
nem instar
prz terron
nere nequi
tentiam, h
rio, quod
eam & in
qui pares
temque h
tis confil
deant, &
fit. Vbi
dictor
dicto, pri
vii equo li
vere in
nerent in
pud eam
f. l. y. g.
di. g. u. s.
m, i. p.
ō. p. l. u.

MAVORS ARMA SVA CONCVTIT) nihil his consul commotus C. Flaminius est, vir, cui sua sponte feroci feruidog; secundæ res, quas ante præter expectationem insignes gesserat, quû, inhibente senatu & collega reluctante, acie Gallos fudit fugauitq; animos fecerant. Fabium vero, portenta, quum plerog; mouerent (quia credebat temeraria) minus terrebant. Sed quum hostes intelligeret & paucos esse, & difficultate laborare stipendii, cunctandum censuit Romanis, nec pugnandum cum homine qui exercitum haberet multis ad id ipsum duratum præliis, cæterum submitienda fociis auxilia, oppidaque in potestate tenenda, dum vigor ille per se Annibalis, sicut flamma exigua & leui excitata vi, marcesceret. Non flexit Flaminius tamen. Enimvero ille non permisurum se dicebat, vrbi bellum vt admoueretur, neque, vt olim Camillus, vt intra mœnia de ea dimicaret. Itaq; legiones educere tribunis iubet. In equum vero insilientem equus nulla certa de causa repente tremens perculsusq; lapsum super caput effudit. Neq; eum hæc res auertit tamen a proposito. Quare vt initio occurrere statuerat Annibali, ad lacum Hetruriæ, quem Trasimenum vocant, aciem instruxit. Interea dum manus conferunt milites, terræ motus multa oppida prostrauit, auertitque cursu suo amnes. Dorâ montiû ingenti lapsu proruit: hæc tamen nemo præliantium tantâ vim sensit. Ipse animosissime ac fortissime dimicans cecidit Flaminius, & circa eum optimi quique. Reliquis in fugam conuersis, ingens edita ltrages, quindecim millia cæsa, alterum tantum captum. Flamini corpus, vt funeraret id decoraretq; virtutis causa, magna cum cura inter cadauera Annibal inquisitum non inuenit, neq; constitit quid eo esset factum. Aduersam pugnam ad Trebiam, nec dux aperte scripsit, nec retulit nuntius, sed ancipiti ambiguoq; diremptam mentitus est Marte. Ad huius primum nuntium cladis prætor Pomponius vocato ad concionē populo, aperte sine ambagib; aut circuitione, Pugna, inquit, Quirites, magna victi sumus, exercitus deletus est, consul cecidit Flaminius, vos de vestra salute & incolumitate deliberate. His, sicut vento, in tantam multitudinem instar maris iactatis, ita perculit ciuitatem vt præ terrore consistere animi & in gradu permanere nequirent. Conueniunt igitur in vnam sententiam, libero & soluto republ. opus esse imperio, quod vocant Dictaturam, & viro qui seueram & intrepide administret. Fabium eum esse, qui pares maiestati imperii eius animos grauitatemque habeat morum, & id sit ætatis, qua mentis consiliis adhuc viuiddæ corporis vires respondeant, & attemperatus ad prudentiam feruor sit. Vbi ea sententia placuit, dicitur Fabius dictator: qui, magistro equitum M. Minutio dicto, primum à senatu postulat vt sibi in bello vri equo liceat, quod fas non erat, sed lege quadam vetere interdixerant, vel quod maximû robur ponerent in pedite, & ob id duci censerent in acie apud eum permanendum, neq; deserendum hunc,

Α' ΑΡΗΣ ΤΑ' ΕΑΥΤΟΥ' ΟΠΛΑ ΣΑΛΕΥ' ΕΙ) τον μὲν ὑπατον Γάιον Φλαμίνιον ὁσθέν ἠμῶλυνε τούτων, ἀνδρα πρὸς τὰ φύσθ θυμοῦ δει καὶ φιλοτίμω, μεγάλας ἐπαρθεμένον ὀτυχίας, ἀπὸ τῶν νύτῃ χησε τῶν ἀλόγως, τῆς τε βελῆς ἀποκαλύσεως, καὶ ὁ σωμαρῆτος εἰσαμῆς, συμβαλὼν βία τοῖς Γαλάταις καὶ κρητήσας. Φάβιον δὲ τὰ μὲν σημεῖα, καὶ τὰ ἀπολόμνα πολλῶν, ἦτον ὑπέδραπτε, ἀλλὰ τ' ἀλόγια τ' δὲ ὀλιγότητα τ' πολεμίων καὶ τ' ἀχρηματίας πωθανόμῃος, κερτερεῖν παρεκάλει τοῖς Ρωμαίοις, καὶ μὴ μάχεσθαι πρὸς ἀδρσπον ἐπ' αὐτῶ τούτω ἀλλὰ πολλῶν ἀγώνων ἡσκημῆν γραπῶν χρώμῃον· ἀλλὰ τοῖς συμμάχοις ἐπιπέμπειν τὰς βοηθείας, καὶ τὰς πόλεις ἀλλὰ χρεὸς ἐχόντας, αὐτῶ εἶν πρὸς αὐτῶ μαχεῖνεσθαι τῶ ἀκμῶ τῶ Αννίβου, καὶ τὰ πρὸ φλόγα λάμψασαν ἀπὸ μικρῆς καὶ κρύφης διωάμεως. ἔμην ἐπεισε τον Φλαμίνιον, ἀλλὰ φήσας ὅτι ἀνέξεσθαι πρὸς οἰοῖται τῆ Ρωμῆ τ' πόλεμον, οὐδ' ὡσπερ ὁ παλαιὸς Κάμillos, ἐν τῆ πόλῃ ἀχρημαχέσθαι πρὸς αὐτῆς, τον μὲν γραπῶν ὄξῃ ἀνέκελθε τοῖς χιλιάρχοις, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τον ἵππον ἀλλομόμος, ἐξ ὁσθένος αἰῆου πρὸς δὴλου τῶν ἀλόγως εἰσέμου τ' ἵππου γενομῆς καὶ πῦρεντος, ἐξέπεσε, καὶ κερτερεῖς ἐπὶ κεφαλῶν, ὁμοσ ὁσθέν ἐτρέφε τ' γνώμης, ἀλλ' ὡς ὠρμησεν ἐξ ἀρχῆς ἀπλωτήσασθαι τῶ Αννίβου, πρὸς τ' καλουμῆου Θερασωῖα λίμνη τ' Τυρρῶνίας παρετάξατο. τ' ὁ γραπῶν συμβαλόντων εἰς χεῖρας, ἀμα τὰ κερτῶ τ' μάχης στωέπεσε σεισμός, ὅσθ οὐ καὶ πόλεις ἀεβράπησαν, καὶ ῥόμματα ποταμῶν ἐξ ἑδρας μετέστη, καὶ κρημνῶν ὡσώρειαι πρὸς ἐβράγησαν. ἀλλὰ καὶ τὰ ἔτω χρομῆου βιαιῶς πάθος, ὁσθένος τῶν ἀπὸ τῶν ἡσθῶ τ' μαχρημῶν αὐτὸς μὲν οὐδ' ὁ Φλαμίνιος, πολλὰ καὶ τολμῆς ἔργα καὶ ῥώμης ἐπιδεικνύμῃος, ἐξέπεσε, καὶ πρὸς αὐτὸν οἱ κερτῶσι τ' δὲ ἄλλων τερπέντων πολλὴ ἰσφόνος, καὶ πεντακίχελιοι πρὸς μωείοις κερτερέπησαν, καὶ ἐάλωσαν ἔτεροι τῶσδοι. τ' ὁ Φλαμίνιου σῶμα φιλοπμοῦ μῆρος θάψαι καὶ κερσῆσαι δὲ τερπῶ ὁ Αννίβου, ἐχ ὄρεν ἐν τοῖς νεκροῖς, ἀλλ' ἠγνοεῖ τῶν ἀπὸ τῶν ὅπως ἠφανίαθη. τ' μὲν οὐδ' ἐπὶ τῶ Τρεβίε χρομῆου ἦσαν οὐθ' ὁ χράψας γρατηγῆς, οὐθ' ὁ πεμφθεῖς ἀγγελοσ ἀπ' ἀθῆνας ἐφρασεν, ἀλλ' ἐφεύσατο τ' ἰκκῆν ἐπὶ δὲ κεν αὐτῆς καὶ ἀμφίδδοον χρέσθαι. πρὸς τ' τῶ τῆς ὡσ τῶ τῶν ἠχουσεν ὁ γρατηγῆς Ρομπῶνιος, στωαγαγῶν εἰς ἐκκλησίαν τ' δῆμον, καὶ πρὸς πλοκῆς, ὁσθέν τῶν ἀγῶν, ἀλλ' ἀμπκρῆς ἐφρα πρὸς σελθῶν, Νενικήμεθα, ὡσ ἀδρες Ρωμαῖοι, μεγάλη μαχῆ, καὶ διέφθαρται ὁ γρατόπεδον καὶ Φλαμίνιος ὑπατος ἀπόλωλεν. ἀλλὰ βελθῶεσθε πρὸς σωτηρίας αὐτῶν καὶ ἀσφαλείας. ὁσθ' μὲν οὐδ' ὡσπερ πρὸς τῶν λόγων ἐμβαλὼν εἰς πρὸς λαγῆς ποσούτου δῆμου, στωεπέσθε τ' πόλιν· οὐδ' ἐσάναι πρὸς ποσούτῶ ἐκπληξῆν οἱ λογισμοῖ καὶ ἀλλὰ μῆριν ἐδύνητο. πρὸς δὲ εἰς μίαι γνώμῃ στωήρησαν, ἀνυπθῆσθαι δὲ τῶ πρὸς ῥαματα μοναρχίας, ἰσδικτατωείαι κερλοσιν, καὶ τῶ μεταχρησῆμῆς τῶ τῶ ἀδρῶ τῶ καὶ ἀδεῶσ ἀδρῶσ. εἰ τ' τῶ τῶν ἑνα Φάβιον Μάξιμον, ἰσῥῥοπον ἔχοντα τῶ μεγέθῃ τ' ἀρχῆς τ' φροῖμα καὶ τ' ἀξίωμα τ' ἠγοε, ἠλικίας τε καὶ τῶ τῶ γερημῆρον ἐν ὁ στωέσθαι ἐπὶ πρὸς τὰ

τ' ψυχῆς βουλῶματα τ' σῶμα τῆ ῥώμῃ, καὶ συγκέρεται τῶ φροῖμα τ' θάρραλέον. ὡσ οὐδ' τῶ τῶ ἐδοξεν, ἀπὸ δειρθεῖς δικτάτωρ Φάβιος, καὶ ἀπὸ δειξῆς αὐτὸς ἵππαρχον Λύκιον Μινούκιον, πρὸς τον μὲν ἠτήσατο τῶ σὶ γκληπον, ἵππαρχῆσ τῶ τῶ τῶ γρατείας. οὐ γὰρ δέξῃ, ἀλλ' ἀπηγῆρῆτο καὶ δῆ τινα νόμον παλαιόν, εἴτε τῆς ἀλκῆς τ' πλεῖστον ἐπὶ πεζῶ πημερῶν, καὶ ἀλλὰ τ' τ' τ' γρατηγῶν οἰομῆων δεῖν πρὸς ἀμῆριν τῆ φάλαξι, καὶ μὴ πρὸς εἰπειν.

είθ' ὅτι τυραννικὸν εἰς ἀπορῆματα πάλλα καὶ μέγα τῆς ἀρχῆς
 κρείττος ἔστιν, ἐν γὰρ τούτῳ βουλομένων τὸν δικτάτωρα τῆς δή-
 μου φαίεσθαι δεόμενον. οὐ μὲν ἄλλα καὶ αὐτὸς ὁ Φάβιος
 βίβλος ἐν δειξάσθαι τῶν ἀρχῆς τῆς μέγας καὶ τὸν ὄγκον,
 ὡς μάλιστα ὑπηκόοις ἔχοντο καὶ πειθηνίοις τοῖς πολίταις, ὡς
 ἤλθε, σπυρνευγέλιμος εἰς αὐτὸν ῥαβδούχιας εἰκοσιτέσσαρας
 καὶ τὸ ἑτέρον τῶν ὑπάρχον ἀπορῆτων αὐτῶν, τὸν ὑπηρετικὸν
 πέμψας, ἐκέλευσε τοῖς ῥαβδούχοις ἀπαλλάξαι, καὶ τὰ πα-
 ρέσιμα τῆς ἀρχῆς ἀποκτείνον, ἰδιώτῳ ἀπορῆτῳ. μὲν δὲ
 αὐτὰ καλλίστην ἀρχὴν ἐκείνην ἐκείνην, καὶ διδάσκων
 τὸν δῆμον ὡς ὀλιγαρχία καὶ περὶ φρονήσεως τῆς φρατρηγῶν παρὰ
 τὸ δαμόνοιο, οὐ μορθηρία τῆς ἀγωνισαμένων σφοδρῆτα, ὡς
 τρεπεμὴ δεδίεναί τοις ἔχθροις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς δέξασθαι
 ἔσθαι καὶ πῦρ ἐν δεισιδαιμονίᾳ ἐργασίμους, ἀλλὰ τὰρ-
 ριών ὀλιγαρχία τῶν ἀρχῆς, καὶ τῆς ὡς τῆς ἑλπίσι
 τὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβον ἀφαιρῶν καὶ τῶν ἀμυδρῶν.
 ὁκνήθησαν δὲ τότε πολλοὶ καὶ τῶν ἀπορῆτων καὶ χησί-
 μων ἀλλοῖς βίβλων, ἀσθευλίους καλεῖσθαι καὶ λέγεται σπυ-
 δραμεῖν ἕνα τῶν ἀποκτείνων ἐν αὐταῖς λογίαν παρὰ τῆς
 τύχης καὶ τῆς παρὰ τῆς ἐκείνης. καὶ τὸ μὲν γινώσκον ἐκείνῳ
 ἐτέρῳ πύθεσθαι. παρὰ τῶν δὲ ὁ δικτάτωρ εἰς τὸν ὄγκον,
 ἠύξατο τοῖς θεοῖς ἐν αὐτῷ μὲν ἀγῶν καὶ σὺν καὶ παρὰ τῶν
 πῦρ καὶ βοῶν ὀλιγαρχία, ὅσην Ἰταλίας ὄρει καὶ πεδία καὶ πο-
 ταμοὶ καὶ λειμῶνες εἰς ὡσαν ἐσπυρνεύον ἀρῆτοι, κατὰ γινώσκον
 ἀπορῆτα. γὰρ δὲ μοισικῆς καὶ θυμολικῆς ἀξίον ἀπὸ σπυρ-
 ρίων τελαχρῶν τελαχρῶν, καὶ δὴ αὐτῶν τελαχρῶν
 ὀλιγαρχία τελαχρῶν, ἐπὶ τελαχρῶν παρὰ τῆς. τῆς δὲ
 κεφάλαιον ἔστιν, ὅκτω μωριάδες δραχμῶν, καὶ δραχμῆς
 τελαχρῶν πενταχρῶν ὀλιγαρχία τρεῖς, καὶ δύο ὀλιγαρχία λόγον
 ἢ τὸ εἰς τῆς τῆς πλήθους ἀκριβείας καὶ ἀξιομῆς χαλεπὸν
 ἔστι εἰπεῖν. εἰ μήτις ἀρα βούλοιο τῆς τελαχρῶν ὑμνεῖν τῶν
 διώαμιν, ὅτι καὶ φύσει τέλειος, καὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς,
 ἀρχῆς πλήθους ἐν αὐτῶν, τῆς τε παρὰ τῆς ἀξιομῆς, καὶ
 τὰ ἀπορῆτα ἀριθμοῦ σοφείας μίξας καὶ σπυρνεύσας εἰς αὐ-
 τὸν αἰετῆρε. τὸ μὲν οὖν πολλῶν ὁ Φάβιος τῶν γινώσκον ἀ-
 παρῆτας παρὰ τῆς ἡδῶ παρὰ τῆς μέλλον ἐποίησεν. αὐ-
 τὸς δὲ πάσας γινώσκον ἐν αὐτῶν τῆς νίκης ἐλπίδας, ὡς καὶ
 τῆς θεοῦ τῆς ἀξιομῆς δι' ἀρχῆς καὶ φρονήσεως παρὰ τῆς
 δόντος, τρέπεται παρὰ τῆς ἀνίβας, οὐχ ὡς ἀξιομῆς,
 ἀλλὰ χροῖα τῶν ἀκμῶν αὐτῶν καὶ χησίμῳ τῶν ἀπο-
 ρῆτων, καὶ πολυαξιομῆς τῶν ὀλιγαρχία τελαχρῶν καὶ ὑπα-
 ναλίσκειν βεβουλῶν. ὅθεν αἰετῆρε ἀπὸ τῆς ἵππου
 τῶν πολεμίων ἐν τόποις ὀρεινοῖς φρατοπέδῳ ἐπηρεῖτο,
 καὶ τῆς μὲν ἡσυχάζων, κινουμένου δὲ, καὶ τῆς ἀκρων κίχρα
 παρὰ τῆς καὶ παρὰ τῆς ἀξιομῆς ἐκ ἀξιομῆς ὅσον ἀκρῆτι μὴ
 βιασθῆναι μάχεσθαι καὶ φόβον ὡς μαχησόμενος τῆς πο-
 λεμίοις ἀπὸ τῆς μελλήσεως αὐτοῖς παρὰ τῆς ἔσθαι τῆς ἀξιομῆς
 τῶν χροῖον, ὡς ἀπορῆτων κατεφρονεῖτο, καὶ κακῶς μὲν
 ἠέχουεν ἐν τῶν φρατοπέδῳ, καμῶν ἢ τῆς πολεμίοις ἀπορῆτος
 ἐδόκει, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ πλεῖον ἐνός ἀνίβου. μόνος δὲ ἐκεί-
 νος αὐτῶν τῶν δεινότητων καὶ τῆς ἔσθαι ὡς πολεμῆν ἐγνώκει σπυρ-
 νῶν, καὶ ἀξιομῆς ὡς πάση τέχνῃ καὶ βία κινήσεως ἔστιν εἰς μάχην ὁ δὴν, ἢ ἀξιομῆς παρὰ τῆς Καρχηδονίων,
 (οἷς μὲν εἰσι κρείττοις ὄπλοις, χησάσθαι μὴ διωαμένων οἷς δὲ λείπονται, σῶμασι καὶ χησίμῳ, ἐλαθουμένων καὶ
 ἀπορῆτων εἰς ὁ μὲν) ὅτι πάσαν ἰδέαι φρατρηγῶν σοφισμάτων καὶ παλαισμάτων τρεπόμενος, καὶ πει-
 ρόμενος, ὡς ἀπὸ δεινὸς ἀθλητῆς, λαλεῖ τῶν, παρὰ τῆς καὶ διετάραττε, καὶ μετῆγε πολλαχρῶς τὸν Φάβιον,

vel quia nimia alioqui & ingens eius imperii po-
 testas foret, quod hac re certe vellent ut populi ef-
 fe indigens videretur. At Fabius ipse, ut ilico im-
 perii sui populo vim speciemq; ostentaret, quo ma-
 gis obsequentibus vteretur, & dicto audientibus
 ciuibus, processit cum vigintiquatuor fascibus.
 Quum autem alter consul ad ipsum progredere-
 tur, misso apparitore dimittere iussit ei lictores, &
 insignibus depositis imperii, priuati more sibi oc-
 currere. Mox rite a diis immortalibus orsus, quum
 doceret populum, negligentia & contemptu cere-
 moniarum a consule peccatum esse, non ignauia
 militum, admonuit ut ne hostes timerent, at deos
 placarent colerentq;: non ille quidem quo super-
 stitione animos implicaret, imo ut virtutem con-
 firmaret pietate, & spe diuinæ opis formidinē exi-
 meret, & eleuaret hostilem. Eodem tempore mul-
 tos arcanos & vtilis ipsis libros consuluit, quos Si-
 byllinos appellant. Perhibent sortes nonnullas iis
 libris proditas, illius tempestatis fuisse casibus &
 gestis consonas. Quod cognitum fuerat ex illis li-
 bris, fari ad alios nefas erat. Itaq; conuocato dicta-
 tor populi concilio, vouit diis immortalibus, quod
 eo anno ver attulisset ex caprino, suillo, ouillo, bo-
 uillo grege, intra fines Italix, campos, flumina, pra-
 ta natum, id omne se immolaturum. Simul ludæ
 magni voti CCCXXXIII millibus nummum, &
 CCCXXXIII denariis triente. Hæc summa quadrat
 cum LXXXII millibus, DLXXXIII drachmis, &
 duobus obolis. Rationem huius summæ ita præci-
 se definitæ & distributæ haud facile sit inire, nisi
 ternarii numeri celebrare vim velis, quod per se
 perfectus, & impariū sit primus, principiūq; multi-
 tudinis, primas intra se differentias, & cuiusuis nu-
 meri elementa simul confusa, copulataq; comple-
 ctatur. Postquæ igitur animos vulgi Fabius religio-
 ne impletos, ad meliorem spem in futurū erexit, om-
 nem victoriæ spem in se reponens, quod secundas
 res dii tribuere virtuti & prudentiæ soleant, ad An-
 nibalem conuertit se, certus non dimicare, sed tē-
 poris spatio vigore eius, pecunia inopiā, paucitatē
 copia militum attriturus & accisurus. Itaq; ut ab e-
 quitatu hostium tutus esset, semper locis montosis
 & altis castra muniit, vnde hosti immineret, quie-
 tus, si castris ille se cōtiner, sin mouereret, summis
 montibus circumuolans vndiq;, & ex tanto adhe-
 rens interuallo, ne pugnare inuitus cogeretur, &
 tamen terrorem hostibus ita cunctando tanquam
 pugnaturus præberet. Ita tempore extrahendo
 omnibus contemptui esse, a militibus lacerari ma-
 ledictis, imbellis supra modum & ignauus hosti-
 bus, vnum præter Annibalem, videri. Solus ille
 consilium Fabii & rationem, qua bellum gerere in
 animo haberet, animaduertit. Statuit igitur omni
 arte & vi ad pugnam eum elicere, alioquin de Pæ-
 nis actum ratus esse: qui, quibus præstent, non va-
 leant armis vti, quibus vero impares sint, milites
 & pecuniam nequicquam consumant & impen-
 dant. Ergo in omnem speciem se vertit astus &
 luctæ militaris, nihil non mouens, ut eximius ath-
 leta, dum anam quærit quaprehendat Fabium,
 nunc instat, nunc terret, aliās hac illac trahit,

vt a tuis
 sententia
 culla. Se
 Minutius
 ferox con
 plet inani
 gistrū app
 lere, & dig
 tus Minu
 quod
 habeat
 scitatem
 micos
 terra
 bes & ne
 Que quæ
 vperical
 ego, inquit
 antamela
 patria ha
 hominū
 tanto dig
 bus imp
 primere.
 a Fabio
 petere c
 imperat
 finatem
 tina ling
 iicium, c
 tremam
 Vultur
 bus, valli
 des effu
 los, den
 que. Eo v
 rus, circ
 armator
 iugis in
 pūsimū
 agmen ca
 dit ad ocl
 copias pa
 teret, in
 hostes &
 tum, des
 vor occup
 que circ
 fruit do
 ferme
 singulis
 farmen
 cetera, qu
 tes agere
 Dum hec
 fraipie
 modicus
 gradu ad
 maz ex fu
 vno ord
 ciem præ
 spicente
 tā quæ
 ritas
 ma
 φλῶν

vt à tutis cum suis auertat consiliis. Huic tamen sua sententia vilitate nixo, immota constitit & inconcussa. Sed infestum magistrum equitum habebat Minutium: qui dum rapidus fertur ad dimicandū, ferox concitat exercitum, furoreque eum ac spe implet inani. Milites Fabium irridere, ac ludibrio Magistrū appellare Annibalis, Minutiū ad cælum tollere, & dignū Romanis ducem habere. Hinc spiritus Minutio & audacia crescunt, dictatoremque, quod in cacuminibus montium castra perpetuo habeat, tanquam egregium spectaculū pararet vastitatem & incendium Italiae visuris, insectatur. Amicos autem Fabii rogat num in cælum, tanquam terra cōplorata, rapturus sit exercitiū, an vero nubes & nebulas, quo recipiat se hosti obiecturus. Quæ quum ad Fabiū referrent amici, suaderentque vt periculo subeundo liberaret se ignominia, *Ne ego, inquit, quam nunc videor, timidior sim, si probri & contumelia metu à rationibus abducar meis.* Atqui pro patria haud turpe fuerit timere, at expauescere ad hominum opinionē, calumnias & opprobria, non tanto digni imperio viri, sed seruiantis est illis, quibus imperare ipsum & male consultos deceat reprimere. Sub hæc incidit in errorē Annibal. Nam à Fabio dum cupit longius exercitum abducere & petere campos vbi frumentari & populari valeat, imperat ducibus vt extemplo à cœna in agrū Calfinatem ducant. Illi nomen propter Punicam à Latina lingua abhorrentem, non recte assequuti, coniiiciunt, copias eius in oppidum Cassilinum, ad extremam oram situm Campaniæ, quod intermeat Vulturinus fluuius. Regio est cætera cincta montibus, vallis autem ad mare vsq; porrigitur, vbi paludes effuso flumine edit, habetque altos arenæ cumulos, demum littore clauditur vndoso importuosoque. Eo vbi Annibal se demisit, viarum Fabius gnarus, circumducto exercitu, exitum quatuor milliū armatorum statione obsepit, reliquas copias aliis iugis in tuto collocat, tum expeditissimis promptissimisque quibusque immixtis, extremum hostium agmen carpens totum conturbat exercitum, occidit ad octingentos. Inde quum educere Annibal copias pararet, & errorem loci periculumque aduerteret, in crucem sustulit duces. Sed quia reiicere hostes & impugnare eos qui tenerent claustra montium, desperabat, totumque exercitum torpor & pauor occupauerat, putantium ex perplexitate vndique circumuentos se, neque vllum patere receptū, struit dolum hostibus. Itaque sic facit: Boum duo ferme millia de præda iubet comprehendi, ac singulis cornibus faces præligari, aut virgultorum sarmentorumve aridorum fascies: inde vt sub noctem, quum datum signum esset, accensis ad montes agerent, qua stationes hostium saltus infidebāt. Dum hæc parant quibus id negotii datum erat, castra ipse primis tenebris silentio mouet. Boues, dū modicus fuit ignis & materiam adurebat, sedato gradu ad vertices montium acti succedunt. Flamme ex fummis micantes cornibus, quia exercitus vno ordine ad multas faces progredientis speciem præbebant, ex cacuminibus montium despicientes pastores & bubulcos obstupescere.

A *ὡς κτήσαι τῶν ὑπὸ τῆ ἀσφαλείας λογισμῶν βυλ' ἄλλοι. ἔσθ' ἢ ἢ μὲν κρίσις πῆστιν ἔχοντι τῆ συμφύροτος, ἐν ἑαυτῇ βεβαιος εἰ στήκει καὶ ἀμετάστωτος. ἰούχλει δ' αὐτὸν ὁ Ἴππαρχος Μινούκιος, φιλομαχῶν ἀκρίτως καὶ δρασιμόμητος, καὶ δημαγωγῶν τὸ γράτθμα, μαρικῆς φορῆς καὶ κενῶν ἐλπίδων ὑπὸ αὐτῶν πεπληρωμένον. οἱ τὸν μὲν Φάβιον σκώπιοιτες καὶ καταφρονοῦντες, Ἀνίβας παιδαγωγῶν ἀπεκάλουν, τὸν δ' Μινούκιον, καὶ μέγθμ ἀνδρα καὶ τῆς Ρώμης ἀξίον ἠρωῦτο στρατηγῶν. ὁ δὲ μάλλον εἰς φροσῆμα καὶ δράσος ἀνειμένος, ἐχλόδιαζε μὲν τῶν ἔτι τῶν ἀκρων στρατοπεδείας, ὡς καλὰ θεάτρα τῆ δικτάτωρος αἰετῶν ἀσκαδασμοῦ, θεωρήσοιτο κορητομύθου καὶ φλεγμαμύθου τῶν Ἰταλίας. ἠρώτα δὲ τοῖς φίλοις τῆ Φάβιου, πότερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀερος ἀναφέρει τὸν στρατὸν, ὡς τῆς γῆς ἀπεγνώκως, ἢ νέφη καὶ ὁμίχλας πρὸς ἰσομόρητος, ἀποδιδράσκει τοῖς πολεμίοις. ταῦτα τῶν φίλων πρὸς τὸν Φάβιον ἀπαγελλόντων, καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν κινδύνων λύσαι τῶν ἀεινοῦντων, οὕτω μὲν τ' αὐτῶν (ἐφῆ) δὲ λύτερος ἢ νῦν εἶ) δοκῶ ἠμοίμην, εἰ σκώμματα, καὶ λυδοδείας φοβηθεῖς, ἐκπέσοιμι τῆ ἐμμουτολογισμῶν. καὶ τοῖ δ' μὲν ὑπὸν πατείδος, ὅτι ἀσχερὸν δέος. ἢ δὲ πρὸς δόξου ἀνθρώπων, καὶ ἰσοβόλας καὶ ψυχρῆς ἐκπληξίς, ὅτι ἀξίε τιλικαύτης ἀρχῆς ἀνδρὸς, ἀλλὰ δουλοδόντος ὦν κρατεῖν αὐτὸν καὶ δεασσοῦν κακῶς φρονοῦντων πρὸς σῆκει. μὲν ταῦτα γίνεται ἀφ' ἀμύθια τῆ Ἀνίβου. βουλόμηνος γὰρ ἀποσάσαι τῆ Φάβιου πρὸς τῶν τῶν καὶ πεδίων ὅτι λυδοδείας πρὸς ἰσομάς ἐχόντων, ἐκέλευσε τοῖς ὀδηγῶν μὲν δεῖπνον ὄψους ἠγεῖσθαι πρὸς τὸ Κασινάτων. οἱ δὲ τῆς φωνῆς ἀφ' ἀβαρβαρισμὸν ὅτι ἔξαχρύσαιτες ἀκρίτως, ἐμβάλλουσι αὐτῶν τῶν δυνάμιν φέροντες εἰς τὰ καταλήγοντα τῆ Καμπυρίας εἰς πόλιν Κασιλίνον, ἡ τέρμηνι ἀφ' ἀμύθια βέων*

D *ὁ Λοθρήνος ποταμὸς, ὃν Οὐραπυραῖοι Ρωμῆοι καλοῦσιν. ἐστ' ἢ ἢ ἡχώρα, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἰσοφῆς ὄρεσιν, αὐτῶν δ' αἰαπέπιαται πρὸς τῶν γάλατται, ἔνθα τὰ ἔλη καταδίδωσι τῆ ποταμοῦ πρὸς ἰσομύθου, καὶ ἴνας ἀμμου βαθείας ἔχει, καὶ τελευτᾷ πρὸς ἀγίαλὸν κυματῶδη καὶ δυσρῆμον. ἐν ταῦτα καταβαίνοντος τῆ Ἀνίβου, πρὸς ἰσοφῆς ἐμπειρία τῆ ὀδῶν ὁ Φάβιος, τῆ μὲν διεξοδῶν, ὁπλίτας τετραχιχίλους ὅτι στήσαι, ἐνέφραξε τὸν δ' ἄλλον στρατὸν ὑπὸ τῆ ἄλλων ἀκρων ἐν καλῶ καλῆσαι, ἀφ' ἔλαφροτάτων καὶ πρὸς ἰσοφῆς τῶν ἐβάλασε τοῖς ἐράτοις τῆ πολεμίων, καὶ στωετῶραξεν ἀπὸ τῶν γράτθμα διέφραξε τῶν ὀκταχρῶσις. ἐκ πύπου βελομόρητος Ἀνίβας ἀπαγαγῶν τῶν γράτθμα, καὶ τῆ ἀφ' ἀμύθια τῶν τῶν νοήσας καὶ τῆ κινδύνων, ἀνέστυρωσε μὲν τοῖς ὀδηγῶν, ἐκβαίνας δὲ τοῖς πολεμίοις καὶ πρὸς ἰσοφῆς τῶν ὑπὸ βολῶν ἐγκραίης ὄντας ἀπεγνώσκει. δις τῶν μὲν καὶ πρὸς ἰσοφῆς ἀφ' ἀμύθια ἀπὸ τῶν, καὶ πρὸς ἰσοφῆς πρὸς ἰσοφῆς ἀφ' ἀμύθια ἠρωμύθου ἀπὸ τῶν, ἐγὼ δουλοῦ ἀπατη τοῖς πολεμίοις. ἡ δ' ἢ τοῖονδε βοῖς ὅσον διχίλιας ἐκ τῆ ἀχμαλώτων ἐκέλευσε συλλαβόντας, αἰαδῆσαι δ' ἀδασ πρὸς ἰσοφῆς κέρας,*

F *ἢ λήγων ἢ φρυγῶν αὐτῶν φάκελον. εἶτα νυκτὸς ὄπτην ἀρῆ σιμείον, ἀναφαντῶν ἐλαύνειν ὅτι τῶν ὑπὸ βολῶν, πρὸς τῶν πρὸς ἰσοφῆς καὶ τῶν φυλακῶν τῆ πολεμίων. ἀμα δὲ ταῦτα παρεσκιάζον οἱς πρὸς ἰσοφῆς, καὶ τὸν ἄλλον αὐτὸς αἰαξήσας στρατὸν ἠδῆ σῶτοις ὄντος, ἠγε γρολαῖως, αἱ δὲ βοῖς ἀρχε μὲν τῶν πύρολίγων ἡ, καὶ πρὸς ἰσοφῆς τῶν ὑπὸ βολῶν, ἀτρέμα πρὸς ἰσοφῆς ἐλαυνόμενοι πρὸς τῶν ὑπὸ βολῶν καὶ γαῦμα τοῖς καθορῶσι νομῶσιν ἀπὸ τῶν ἀκρων καὶ βεχέλοις ἦσαν ἀφ' ὄψεως ἀκροῖς ὅτι ἀμύθια τοῖς κέρας, ὡς στρατοπέδου καὶ ἑνα χρόνον ὑπὸ λαμπάδων πολλῶν βαδίζοντος.*

επει δὲ πυρρὸν ὄχεος ἀρχὴν ῥίξας διέδωκε τῇ ἄρχῃ
 πλὴν ἀσπίδων, καὶ πρὸς τὸν πόινον ἀφ' ἑρμούσων καὶ πινά-
 σουσων τὰς κεφαλὰς αἰετὶ μπλατο πολλῆς ἐπὶ ἀλλήλων
 φλογῆς, ὅτε ἐπέμειναι τῇ τάξει τῆς πορείας, ἀλλ' ἐκφοβοί
 καὶ ἀειδύγεις ὄσαν, δρόμῳ καὶ τῶν ὄρων ἐφέροντο, λαμπρ-
 ούμεν μὲν οὐχὸς ἀρχῆς καὶ μέτωπα, πολλῶν δὲ τῆς ὕλης
 δι' ἧς ἐφύγον ἀνάπτουσαι. δεινὸν οὖν ἕνθα μα τοῖς ὄρεσιν
 φυλάττοιτο τὰς ὑπερβολὰς Ρωμαίοις. καὶ γὰρ αἱ φλόγες ἰώ-
 κησαν ἕως ἀνδρῶν ἰόντων ἀφ' ἑρμούσων λαμπρ-
 ούσι καὶ ἰορῶσιν ἕως ἀνδρῶν πολλῶν καὶ φόβος, ἀλλὰ γὰρ ἄλλ-
 οῖς ἐπιφέρεσθαι τῶν πολεμίων σφίσι, καὶ κυκλοῦσθαι πρὸ
 ταχέως ἠγρῶν. δὲ μὲν οὖν ὅτε ἐτόλμων, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 μείζον ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὸ πεδόν, πρὸς ἑρμούσων τὰ στενά. καὶ κατὰ
 τὸ δὲ καθεστὸς πρὸς μίξαιτες οἱ ψιλοὶ τῶν Ἀνιβίου. τὰς
 ὑπερβολὰς κατέχον· ἢ δὲ ἄλλη δυνάμις ἦν πρὸς ἐπι-
 νεν ἀδεῶς, πολλῶν καὶ βαρεῖαν ἐφελκυσμένην λείδου τὰς τῶν Φα-
 βίου στωέβη μὲν ἐπινοκτὸς ἀιδεῖσθαι τὸν δόλον· (φύγουσιν
 γὰρ ἔνιαι τῶν βοῶν ἀποστέδεις ἦσαν αὐτὰ εἰς χεῖρας) ἐπέδρας
 δὲ δεδιῶς ὁμοταίοις ἀβέβαια πλὴν δυνάμειν ἐν τοῖς ὄπλοις εἰ-
 χεν· ὡς δὲ ἕνθα ἡμέρα, διώκων ὄξῃ πητο τῶν ἐχθρῶν· καὶ συμ-
 πλοκαὶ πρὸς τὰς διεσπασίας ἐγίνοντο, καὶ ἰορῶσιν ἕως πολλῶν,
 ἕως παρ' Ἀνιβίου τῶν ὀρειβατῶν δεινῶν Ἰβήρων ἀνδρες ἐλα-
 φροὶ καὶ ποδάκεις, πεμφθέντες ἀπὸ τῶν σωματῶν, εἰς βαρεῖς
 ὀπλίτας τοῖς Ρωμαίοις ἐπέβαλον, καὶ ἀφ' ἑρμούσων ὅτε
 ὀλίγοις, ἀπέσπραν τὸν Φάβιον. τότε δὲ ἡ μάχισα κακῶς ἀ-
 κούσασιν καὶ καταφρονηθῆναι στωέβη τὸν Φάβιον. τῆς γὰρ ἐν
 τοῖς ὄπλοις τόλμης ὑφ' ἑρμούσων, ὡς γνώμη καὶ πρηνότης κα-
 ταπολεμῶσιν τὸν Ἀνιβίαν, αὐτὸς ἠτήρησεν τοῖς καὶ κα-
 τετρατηγημένος ἐφάνητο. βουλόμηνος δὲ μάλλον ἐκκαύ-
 σασιν πλὴν πρὸς αὐτὸν ὄργλῳ τῶν Ρωμαίων ὁ Ἀνιβίας, ὡς ἦλ-
 θεν ὅτι τοῖς ἀρχαῖς αὐτῶν, τὰ μὲν ἄλλα πρῶτα καίειν καὶ ἀφ-
 φθείρειν ἐκέλευσεν, ἐκείνων δὲ ἀπέπειν ἀπλεῖσθαι μόνων,
 καὶ πρὸς κατέστησε φυλακῶν ὅσῳ ἐῶσαν ἀδικεῖν ὅσῳ
 λαμβάνειν ἐκείτων, ταῦτα πρὸς διέβαλλεν εἰς Ρώμην ἀ-
 ναγέλθοντα· καὶ πολλὰ μὲν αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον οἱ δὲ ἡ-
 μαρχοὶ κατέβωσαν, ἐπ' ἀρχῆς μάχισα Μετρίου καὶ παρ-
 ζυώντος, οὐ καὶ πλὴν πρὸς Φάβιον ἐρῶν, ἀλλ' οἰκείος ὢν
 Μινουκίου τῶν ἰππάρχου, πρὸς ὅσοι καὶ δόξαν ἐκείνῳ φέρειν
 τὰς πύτους ἀφ' ἑρμούσων. ἐγγράφει δὲ καὶ τῇ βουλήν δι' ὄργης,
 ἔχ' ἠκιστα μεμφομένη τὰς πρὸς τῶν ἀιχμαλώτων πρὸς Ἀν-
 νίαν ὁμολογίας. ὁμολογῆσαι γὰρ αὐτὰ, ἀνδρα μὲν ἀνδρῶν
 λύεσθαι τῶν ἀλισηκῶν, εἰ δὲ πλείους οἱ ἕτεροι ἦσαν, πρὸς
 διδόναι δραχμὰς ὑπὸ ἑκάστου τῶν κρημνισμένων, πενήτη-
 κροντα καὶ ἀφ' ἑρμούσων. ὡς οὖν ἡγομένης τῆς κατ' ἀνδρα
 ἀφ' ἑρμούσων, ὁρέθησαν ὑπόλοιποι Ρωμαίων παρ' Ἀν-
 νίαν πεπαισθηκῶν καὶ ἀφ' ἑρμούσων, τούτων ἡ σύγκλητος ἐγνώ-
 τὰ λύβη μὴ πέμπειν· καὶ πρὸς ἡτῶ τὸν Φάβιον ὡς οὐ
 πρηνότητος, οὔτε λισιτελῶς ἀνδρας ὑπὸ δειλίας, πολε-
 μίων ἀρχῆς ἡγομένης, ἀνακρημνισμένον. ταῦτ' ἀκούσας ὁ
 Φάβιος, πλὴν ὄργλῳ ἐφέρεσθαι τῶν πολιτῶν, γρη-
 ματα δὲ ὅτε ἔχον, ἀφ' ἑρμούσων δὲ τὸν Ἀννίαν, καὶ
 πρὸς ἑρμούσων τοῖς πολίταις ἔχ' ὑπομνήσων, ἐπέμψεν τὸν ἦν εἰς Ρώμην,
 κελύσας ἀποδοῦσθαι τοῖς ἀρχαῖς, καὶ τὸ ἔρ-
 γῶν δόξας ὡς αὐτὸν ὅτι ὁ φρατόπεδον κρημνίζειν. ἀποδομῶν δὲ τῶν
 νεανίσκου τὰ χωρία, καὶ ταχέως ἐπὶ μελόν-
 τος, ἀπέπεμψεν τὰ λύβη τὰς Ἀννίαν, καὶ τοῖς ἀιχμαλώτοις ἀπέλαβε·
 καὶ πολλῶν ἀποδομῶν ὕψους, παρ' ὁσῶν ἐλαβεν, ἀλλ' ἀφῆκε πᾶσι. μὲν δὲ ταῦτα, τῶν ἱερέων
 κελύσων αὐτὸν εἰς Ρώμην ὅτι πινὰς ἡσίας,

A At vbi accensis cornibus ad ima & ad viuum pe-
 netrauit sensus, & dolore agitati discursu & capi-
 tum inquietatione se inuicem multa resperferunt
 flamma, tum nullo itineris seruato ordine conster-
 nati, stimulante dolore in aduersos montes ferun-
 tur, relucens extremis caudis & frontibus, vir-
 gultaq; qua fugiebant frequentia accendentes. Te-
 trum spectaculum erat claustra montium seruanti-
 b. Romanis: praebebant enim hominum cum faci-
 bus discurrentium flammæ imaginem, oppidoq;
 pauidi & percussi, vndiq; inuadi se atq; cingi ab ho-
 stibus arbitrabantur. Itaq; faucibus relictis, concit-
 ant se in fugam, & maiora petunt castra. Ibi leuis
 armatura Annibalis incurrit ac claustra occupat,
 hinc reliquæ copiae trahentes multam & grauem
 prædam sine metu sequuntur. Dolum hunc etiam
 nocte senserat Fabius. Boues enim aliquot palan-
 tes inciderunt in eum: sed quia nocturnas insi-
 dias timebat tenuit in castris suos instructos. Luce
 prima in persequendo extremum agmen carpe-
 bat, & leuia prælia in saltu fiebant, atq; ingens cie-
 batur tumultus, donec à primo agmine cohortem
 Hispanorum Annibal affuetiorem montibus im-
 misit. Ea leuior & ad concursandum habilior, in
 grauem armis Romanum statariumq; incurrit, ac
 non paucis oppressis, Fabium repulit: quæ Fabium
 res tum suggillauit & contemptum reddidit gra-
 uissime. Nam quum dimicandi audacia conceder-
 et Annibali, quasi consilio & prouidentia eum
 debellaturus, tunc victum his artibus ipsum ac cir-
 cumuentum videre. Annibal ut cumularer inui-
 diam apud ciues dictatoris, quum ad agrum eius
 venisset, omnibus circa exustis soloq; æquatis, ab
 vno eo vim omnem abstineri iussit atq; apposuit
 custodes qui inuiolatum & integrum seruarent. Et
 cum hæc crimini ei Romam nuntiata dabantur,
 tum tribuni plebis multifariam eum ad populum
 accusabant: cuius rei autor & fax Metellus præci-
 pua fuit, non ille quidem odio Fabii adductus, sed
 amicitia magistræ equitum Minutii, quicquid de
 Fabii laude detrahebatur, ad gloriam & nomen
 accedere ducebat illius. Offendit etiam senatum
 qui pactiones de captiuis cum Annibale vehe-
 menter improbat. Conuenerat inter eos de
 permutandis captiuis, & quæ pars plures recepisset,
 ea ut argenti pondo bina & selibras in militem
 præstaret. Ut facta commutatione in capita reliqui
 apud Annibalem Romani cccxl. fuerunt, argen-
 tum pro his debitum negauit senatus mittere. In-
 super castigauit Fabium quod non recte nec ordi-
 ne neq; e re publica homines, qui ignauia sua ho-
 sti præde fuissent, liberaret His Fabius auditis mo-
 derate tulit iram ciuium: verum quum pecunia
 deficeretur, neque fallere Annibalem, nec ciues
 sustineret negligere, misit Romam filium, agrum
 ut venderet, & argentum ad se in castra confestim
 ferret. Adolescens, prædiis distractis, prope re-
 dit. Tum pretium ille Annibali mittit, & recipit
 captiuos: idq; postea restituere quum multi vellēt,
 à nemine accepit, sed condonauit omnibus. Inde
 à sacerdotibus sacrorum causa Romam reuocatus,

præficit
 tum, sed
 ut pugna
 plane con
 Annibale
 ercius pa
 lidos, ca
 terfectis,
 furus, ac
 git, nem
 spiritus
 Mox h
 fama Rom
 nuntia se
 Populus v
 tit Tribun
 tum extol
 aut timidu
 & princip
 opprimen
 effrenato
 berum ou
 aliz ei ex
 tantur. H
 tiuuit in
 randa, q
 nutio, q
 gnasset,
 multu po
 cula dare
 & lenissim
 tum, effe
 metu pler
 tribunat
 stas, qu
 autoritat
 quantum p
 prodit Min
 quatus ex
 rea insign
 nutium de
 possit & ve
 oratione co
 so rumore
 sed equato
 uit ut parib
 sine vilo ex
 tamen poss
 tempore
 Quum aut
 multa in ac
 re creatur
 dem quo
 die, dimiss
 ba, modic
 agens & co
 Minuti co
 bantur ill
 tum: carer
 calamitosa
 sicu Diog
 γοι πῶς
 τὸν ἄνθρω
 ζῆτος ἀπὸ
 ὄργης. οὐ

praeficit Minutium castris, non pro imperio tantum, sed consilio etiam & precibus cum eo agens ut pugna & dimicatione abstineret. Quibus ille plane contemptis ilico institit hostibus. Et quum Annibalem quadam die aduertisset magnam exercitus partem frumentatum misisse, adortus relictos, cadendo redegit eos in castra, multisque interfectis, conterruit omnes velut eos circumcessurus, ac, dum copias Annibal in castra iterum cogit, nemine instante recepit se. Qua ex re ingentes spiritus ille tulit, & ferocia impleuit exercitum. Mox huius rei, maiore etiam quam factum esset, fama Romam perlata, Fabius quum rescuisset, Minutium ait se successum etiam atque etiam formidare. Populus vero arreclus & latus in forum concurrat. Tribunus plebis Metellus pro concione Minutium extollere, Fabium appellare non iam molle aut timidum, sed proditorem. Addit nobilitatem & principes bellum initio in Italiam accersisse ad opprimendam plebem, & ciuitatem ilico imperio effrenato subiecisse vnus, qui ducendo bello liberum otium Annibali & spatium largiatur, dum alia ei ex Africa copia, ut Italiae domitori, summittantur. Horum Fabius nihil purgauit, sed denuntiavit insuper sacra, quantum fieri posset, maturanda, quo rediret ad castra, ad sumendum de Minutio, quod contra edictum suum cum hoste pugnasset, supplicium. Ad ea ingenti concitatus tumultu populus est. Metuit Minutio, quia in vincula dare dictatori & punire indicta causa ius est, & lenissimum Fabii ingenium existimauit irritatum, efferatum esse neque placari facile posse. Itaque metu plerique attoniti silent. Metilius pro iure tribunatus liberior (nam haec dictatore dicto potestas, quum caeterae redigantur omnes in ordinem, autoritatem suam retinet vna integram) instigat quantum potest populum, obsecratque ne dictatori prodant Minutium, ut quod in filium Manlius Torquatus exemplum ediderat, qui victorem & Iuurea insignem securi percussit, perpetretur in Minutium: detrahant Fabio tyrannidem, eique qui & possit & velit seruare, credant rempublicam. Hac oratione commota concio, Fabio (quamuis aduerso rumore foret) non sustinuit abrogare dictatum: sed aequato magistri equitum & dictatoris iure, sciuit ut paribus auspiciis gererent bellum: id quod sine vlllo exemplo hic Romae vsu: patum est, paulo tamen post cladem Cannensem repetitum, quo tempore ad exercitum M. Iunius dictator fuit. Quum autem supplendus in vrbe senatus esset, multis in acie caesis senatoribus, alterum dictatorem creauere Fabium Buteonem. Caeterum hic eodem quo in publicum progressus senatum legit die, dimissis licitoribus, & persequentium reiecta turba, medix plebi se iniecit atque immiscuit, suasque res agens & curans in foro priuati more versatus est. Minutii comparato cum dictatore imperio, rebantur illum animo plane fracto & abiecto redditum: caeterum non satis nouerant eum. neque enim calamitosam sibi insaniam eorum ducebat, verum sicut Diogenes ille sapiens, quum ei quida diceret,

A παρέδωκε τῷ Μινυκίῳ τὴν δυνάμιν, ὡς τὸ μὴ μάχεσθαι μηδὲ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις, ἔ μόνον ὡς αὐτοκράτωρ διαγερθείσας, ἀλλὰ καὶ παραμένει καὶ δεήσεις πολλὰς αὐτῷ ποιησάμενος. ὧν ἑκείνος ἐλάττωσα φρονήσας, διότις ἐπέκειτο τοῖς πολεμίοις· καὶ ποτε τῷ Φαβιανῶν τῷ Ἀννίβανι ὁ πολὺ τῆς στρατίας ἐπὶ σπουδῆς ἀφεικόμενος, καὶ παρουσῶν, τῶν ὑπολειπομένων κατέρραξεν εἰς τὸν χάρακα, καὶ διεφθίρεν ὅσα ὀλίγη· καὶ φόβον ἀπέειπεν πᾶσιν ὡς πολιορκησομένων ὡς αὐτῷ. καὶ συλλεγεμένων αὐτῷ εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Ἀννίβανι τῆς δυνάμεως, ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν, αὐτὸν τε μεγαλαυχίας ἀμέτρου καὶ θράσους ὁ στρατιωτικὸν ἐμπειπληκῶς. ταχὺ δὲ τῆς ἐργου λόγους μειζῶν διεφοίτησεν εἰς Ῥώμιον καὶ Φάβιον μὴ ἀκούσας, ἔφη μᾶλλον ἢ Μινυκίῳ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ δῆμος ἤρτο, καὶ μετὰ χάρακα εἰς ἀγορὴν συναβύρα καὶ Μετίλιος ὁ δήμαρχος ἐπὶ τῷ ἑσπέρῳ καταστάς ἐδημηγύρει, μεγαλιῶν τὸν Μινυκίον, τῷ δὲ Φαβίου κατηγερῶν οὐ μαλακίαν, οὐδὲ ἀναστροφίαν, ἀλλ' ἠδὲ παρουσῶν· σωματικῶς ἄμα καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τοῖς δυνατοτάτοις, καὶ παρουσῶν ἐπαγαγέσθαι τὸν πόλεμον ἕξ ἀρχῆς, ὅτι κεκαλύσει τὸν δῆμον, τὴν τε πόλιν ἐμβολῆσθαι διότις εἰς μοναρχίαν αὐτοκράτωρον ἢ διατεθείσασα τὰς πράξεις, ἰδρυσιν Ἀννίβανι παρέξει καὶ χροῖα αὐτῷ ἐκ Λιβύης ἐτίθει δυνάμιν παρουσῶν, ὡς κεκαλύπτει τὴν Ἰταλίαν. ἐπεὶ δὲ ὁ Φάβιος παρουσῶν ἀπολογεῖσθαι μὴ ἔσδεν ἐμέλλησε παρὸς τὸν δῆμον, ἔφη δὲ ταχὺ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἱεροουργίας ἡμέρας, ὡς τὸ ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ βαδίζουσαι, τῷ Μινυκίῳ δικίω ἐπιθήσων, ὅτι καλύσαντος αὐτῷ τοῖς πολεμίοις συναβύρα, ἄποδος δὴ δῆξεν τὸν δῆμον πολὺ, ὡς κινδυνώσαντος ἢ Μινυκίῳ. καὶ γὰρ εἰρήσῃ τῷ δικτάτωρι καὶ θανατώσῃ παρὸς δικῆς ἔξει. καὶ τῷ Φαβίῳ τὸν θυμὸν ἐκ πολλῆς παρουσῶντος κεκαλυμένον, ὡς τὸ βαρῶν εἶναι καὶ διαπαράτητον. ὅθεν οἱ μὴ ἄλλοι καταδείσαντες ἡσυχίαν ἤρην· ὁ δὲ Μετίλιος, ἔχων τὸ ἀπὸ τῆς δημοκρατίας ἀδείαν (μόνη γὰρ αὐτῇ δικτάτωρος ἀρεθέντος ἢ ἀρχῆς ὁ κράτος ὅσα ἀπόλλισιν, ἀλλὰ μὴ εἰ, τῶν ἄλλων καταλυθῆσων) ἐπέκειτο τῷ δῆμῳ πολὺ, μὴ παρουσῶντος δεόμενος τὸν Μινυκίον, μηδὲ εἰσῆσαι παθεῖν ἢ Μάλιος Τουρκουάτος ἐδρασε τὸν ἦρον, ἀρεθέντος καὶ σεφαιωθέντος ἀποκρίσας πελέκει τὸν βίαχρον ἀφελέσθαι τῷ Φαβίῳ τῆς τυραννίδος καὶ τῶν δυναμῶν καὶ βελομένων σώζειν ἐπὶ τῷ βίῳ τῶν παρουσῶντων, πούτοις λόγοις κινήσαντες οἱ ἀνδρες, τῷ μὲν Φαβίῳ ἐκ ἐτόλμησαν ἀναγκάσαι κατατεῖναι τὴν μοναρχίαν, καὶ παρὸς ἀδοξοῦντα, τὸν δὲ Μινυκίον ἐψηφίσαντο, τῆς στρατηγίας ἐμὸν μόνον ὄντα, διέπειν τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὡς δικτάτωρι· παρουσῶντος μὴ παρὸς τὸν ἑσπέρῳ, ὀλίγη δὲ ὑπερεθῶν αὐτῷ χροῖα μόνον, μετὰ τῷ Κανίαις ἀτυχίαν. καὶ γὰρ τότε ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ Μάρκος ἢ Ἰούλιος δικτάτωρ, καὶ κατὰ πόλιν ὁ βουλοπικὸν ἀναπληρώσῃ δέησαν, ἅτε δὴ πολλῶν ἐν τῇ μάχῃ συγκλητικῶν ἀπολωλότων, ἔπειθον εἰλῶντο δικτάτωρα, Φάβιον Βουτεῶνα, πλὴν ὅτι μὴ, ἐπεὶ παρουσῶντος, κατέλεξε τοῖς ἀνδράσιν καὶ συναβύρασιν τὴν βουλήν, αὐτῆς μερῶν ἀφείας τοῖς ραβδούχοις, καὶ διαφύ-

γὼν τοῖς παρουσῶντος, εἰς τὸν ὄχλον ἐμβαλῶν καὶ καταμίξας ἑαυτὸν, ἠδὲ τὴν ἑαυτοῦ διοικῶν καὶ παρουσῶντος τῶν ἄλλων, ὡς ἰδιώτης ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἀνερέφετο. τὸν δὲ Μινυκίον ἐπὶ τὰς αὐτὰς τῶν δικτάτωρι παρουσῶντος ἀποδείξαντες, ὡς τὸν ἐλαττωσάσθαι καὶ γερονεῖαν ταπεινὸν πηρυπάσιν ἑκείνου· ὅσα ὀρθῶς σοφιστῶν τῶν ἀνδρῶν. οὐ γὰρ αὐτῷ συμφορῶν ἠγεῖτο τὴν ἑκείνων ἀγορῶν, ἀλλ' ὡς Διογῆνης ὁ σόφης, εἰπὸς τὸν πῶς παρὸς αὐτὸν,

Οὐτί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) οὐ καταγελῶ-
 μαι· μόνοις ἠγροῦμένοι καταγελᾶσαι τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ
 παρὰ τὰ τοιαῦτα διαπαρομοῦμαι. οὕτω Φάβιος ἔφερον
 ἀπαθῶς καὶ ῥαδίως, ὅσον ἐπ' αὐτῶν, τὰ γινόμενα· συμβαλ-
 λόμενος ἀπόδειξιν τῶν φιλοσόφων τοῖς ἀξιούσι μήτε ὑβρί-
 ζεσθαι μήτε ἀπυροῦσθαι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ αὐτοῦ-
 δέον. ἡγία δ' αὐτὸν ἡ τῶν πολλῶν ἀβουλία διατρίβει,
 δεδωκότων ἀφορμὰς ἀνδρός οὐχ ὑγιαίνουση φιλοτιμία παρὰ
 τὸν πόλεμον. καὶ δεδοικώς μὴ πηρὶ τὰ πασιν ἐκ μέρους ὑπὸ
 κείνης δόξης καὶ ὄγκου, φησὶ τὴν κακὴν ἀσφρασίαν, λα-
 θῶν ἀπὸ τῆς ἐξήλθε καὶ τῶν ἀγροῦμένων εἰς τὸ στρατοπέ-
 δον, καὶ καταγελῶν τὸν Μινούκιον ὅτι κέτι καθεκτόν, ἀλλὰ
 βαρῶν καὶ τετυφωμένων, καὶ τῶν μέρους ἀρχεῖν ἀξιού-
 πα, τοῦτο μὲν οὐ σιωπῶν, τὸ δὲ διώαμιν διενείματο παρὰ
 αὐτὸν· ὡς μέρους μόνον ἀρχεῖν βέλπτοντι ὄν, ἢ πηρὶ τῶν
 μέρους. καὶ τὸ μὲν παρὰ τῶν παρμάτων καὶ τέταρτον αὐ-
 τὸς ἔλαβε, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐκείνῳ παρέδωκεν, ἐπί-
 σης καὶ τῶν συμμαχικῶν διανεμηθέντων. σημηνομένου δ'
 τῶ Μινούκιου, καὶ χαίροντος ὅτι τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς ἀκρο-
 τάτης καὶ μεγίστης δόξης ὑφείσθαι καὶ παρὰ πεπηλαγία δ'
 δι' αὐτὸν, ὑπερίμνησεν ὁ Φάβιος, ὡς ὅτι ὄντος αὐτῶν παρὰ
 Φάβιον, ἀλλ' εἰ σωφρονεῖ, παρὰ Ἀνίβαν τῶ ἀγῶνος. εἰ δὲ καὶ
 παρὰ τὸν σιωπῶντα φιλονεικεῖ, σκεπτεῖν ὅπως τῶ νενικημένῳ
 καὶ κελευσισμῶν παρὰ τοῖς πολίταις, ὁ τετμημένος καὶ
 νενικηκώς οὐ φησὶται μάλλον ὀλιγαρχῶν τὴ σωτηρίας αὐτῶν
 καὶ τῆς ἀσφαλείας. ὁ δὲ ταῦτα μὲν εἰρωνεῖται ἠγείτο γεγι-
 πικὴν, παρὰ λαθῶν δ' τὴν ἀποκληρωθεῖσαν διώαμιν, ἰδία
 καὶ χωρὶς ἐστρατοπέδου, ὅθεν ἀγροῦντος τῶ Ἀνίβαν τῶ
 γινόμενων, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεδρῶντος. ἡ δὲ λόφος καὶ μέσον,
 καταληφθῆναι μὲν οὐ χαλεπὸς, ὄχρως δὲ καταληφθῆς
 στρατοπέδῳ, καὶ διαρκῆς εἰ ἀπὸ τῶν. τὸ δὲ πείρι πεδῖον,
 ὀφθῆναι μὲν ἀπὸ τῶν, ὁμαλὸν διατρίβει καὶ λείον,
 ἔχον δὲ πινὰς οὐ μεγάλας παρὰ τῶν αὐτῶν, καὶ κριλότη-
 τας ἄλλας. δὲ καὶ τὸν λόφον ἐκ τῶ ῥάσου κρύφα καταχεῖν
 παρὰ, ὅθεν ἠθέλησεν ὁ Ἀνίβαν, ἀλλ' ἀπέλιπε μάχης ἐν
 μέσῳ παρὰ τῶν. ὡς δὲ εἶδε κελευσισμῶν τῶ Φαβίου τὸν
 Μινούκιον, νυκτὸς μὲν εἰς τῶν παρὰ τῶν καὶ κριλότη-
 κατέπειρε τῶν στρατιωτῶν πινὰς· ἅμα δ' τῆ ἡμέρῃ, φαιερῶς
 ἐπεμψεν οὐ πολλοὺς καταληφθῶντος τὸν λόφον, ὡς ἐπ' ἄρτι το
 συμπεσεῖν παρὰ τῶ τὸ πῦρ τὸν Μινούκιον· ὁ δὲ καὶ σιωπῶν.
 παρὰ τὸν μὲν γὰρ ἀπέσειλε τὴν κρύφῳ στρατιᾷ, ἔπειτα τοῖς
 ἰππέσι· τέλος δὲ ἴραν τὸν Ἀνίβαν παρὰ τῶν τοῖς ὅτι
 λόφου, πᾶσι τῆ διώαμει κατέβαινε σιωπῶντος· καὶ
 μάχῃ καρτερεῖν ἡμέρος, ἠμύετο τοῖς ὅτι τῶ λόφου
 βάλλοντας, συμπλεκόμενος καὶ ἴσα φερόμενος· ἀγῶνος οὐ
 καλῶς ἠπατημένον ὄραν ὁ Ἀνίβαν, καὶ γυμνὰ παρέχοντα
 τοῖς ἐφεδρῶντος τὰ νῶτα, τὸ σημεῖον ἀρεῖ. παρὰ δὲ τὸ πολ-
 λαχθέν ὄξαντα μὲν ἅμα καὶ μὲν κραυγῆς παρὰ φερό-
 μένων, καὶ τοῖς ἐχάτοις ἀποκτινύων, ἀδιήγητος κατεῖχε
 παρὰ καὶ τῶν τοῖς Ῥωμαίοις· αὐτῶν τε τῶ Μινούκιου τὸ
 δράσος κατακέκλασε, καὶ παρὰ ἄλλον ἄλλοτε τῶ ἠγροῦ-
 νων διεπάπαινε ὅθεν ἐν τῶν μὲν πολυμῶντος, ἀλλὰ
 παρὰ φυγῶν ὄξαντα οὐ σωτήριον. οἱ γὰρ Νομάδες ἤδη κατεπύοντες κύκλῳ παρὰ τῶν πεδῖον, καὶ
 τοῖς ἀποκτινύων ἐκτεῖνον. ἐν ποσούτῳ δὲ κακῶ τῶ Ῥωμαίων ὄντων, ὅθεν ἔλαθεν ὁ κίνδυνος τὸν Φά-
 βιον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον (ὡς εἴκειν) ἤδη παρὰ τῶν, τὴν τε διώαμιν σιωπῶντος εἶχει ὅτι τῶ ὄπλων,
 καὶ τὰ

A Isti deridentte, Ego enim uero, inquit, non deri-
 deor: illos derideri solos existimans, quos obstu-
 pefacerent, & terrerent ista. Ita moderate Fabius
 illam iniuriam leniterque, quantum ad se attine-
 ret, tulit, comprobauitque philosophorum placitum,
 qui virum bonum & sapientem negant contumelia
 affici vel probro. Sed angebat eum reip. tamen gratia
 vulgi temeritas, quod hominis efferrata ad bellum
 ferocia tantam fenestram aperuisset. Quare veritus
 ne infania hominem ex vana gloria & arrogantia,
 nimium cito ad mali quid designandum auferret,
 clam omnibus profectus est.
 B In castra ut venit, offendit Minutium nihil iam
 modice praeseferentem; sed tumidum & inflatum,
 imperiumque postulantem alternis diebus. Id
 haudquaquam placuit ei, sed diuisit cum illo copias:
 praestare enim ut parti solus praesesset quam
 vicissim vniuersis. Primam & quartam legionem
 sibi sumit, secundam & tertiam attribuit Minutio,
 focium item auxilia pari numero partiti sunt. Eni-
 nuero gloriari Minutius & exultare, quod summi
 imperii maximique maiestas in ordinem coacta
 propter ipsum atque suggillata esset. Ibi admonet eum
 Fabius, non cum Fabio ipsi, sed certamen esse, si sa-
 piam, cum Annibale. Quod si eum collega quoque
 contendendum sibi putet, videndum etiam atque
 C etiam ei, ut deiecto & contempto apud ciues hono-
 ratus & victor non videatur in seruandis tuendis-
 que illis solutior. Ille hac cauillatione pro senili
 contempta, & copiis quae ei sorte euenerant acce-
 ptis, separatim castra cepit. Nihil horum Annibalem,
 qui in omnem imminerebat occasionem, sefellit.
 Tumulus erat in medio, qui & occupari facile poterat,
 & occupatus tutam castris stationem commodamque
 erat ad omnia praebiturus. Ager circumiectus a
 longe contemplanti aequabilis & nudus, habebat
 tamen interiectas fossas non magnas, & cauernas
 quasdam alias. Hunc tumulum quum tenere ex
 facili clam posset Annibal, nolebat, sed causam
 in medio relinquebat certaminis. Vbi iam a Fabio
 feiunctum videt Minutium, nocte in hos specus &
 latebras certum numerum militum condit, & quo
 alliciat ad certamen de loco eo contrahendum
 Minutium, paucos prima luce ad tumulum aperte
 capiendum mittit. itaque euenit. Primum dimittit
 ille leuem armaturam, deinde equites: postremo
 quum ad tumulum auxilia cernit Annibalem quoque
 submittentem, instructis omnibus copiis procedit,
 & acri pugna adoritur eos qui castra in tumulo
 ponebant. Mars erat anceps, donec satis circum-
 uentum conspiciens Annibal, & terga insidiantibus
 nuda patere, signum dat. Tum exorti vndique
 cum clamore incurfant, postremosque cadunt.
 Romanos plane percussit tumultus & clamor,
 ipsius concidit ferocia Minutii, & nunc ad hunc,
 nunc ad illum legatum circumtulit oculos. At nemo
 pugnae memor, in fugam pestiferam inclinabat:
 quippe Numidae iam victores vndique campos
 obequitabant, interficiebantque effusos. His
 obrutorum malis Romanorum non latuit discrimen
 Fabium, sed quum imminentem cladem haud dubie
 animo profexisset tenebat legiones sub signis
 instructas,

eventumque cognoscere pugnae studebat, non per nuntios, sed pro vallo speculabatur ipse ex edito. Ut ergo circumueniri turbariq; conspexit aciem, & clamor ad aures eius accidit, non iam pugnantium, sed trepidantium & fugientium, tum percusso femore atque ingenti edito suspirio ad circumstantes, O dij immortales, (inquit) quanto celerius quam timui, serius tamen quam cupiuit, perdidit semetipse Minutius! Et quum efferri raptim signa & sequi iussisset legiones, exclamauit, Nunc milites, si quis memoriã habet M. Minutij, properet: egregius est enim vit & amans patriæ. quod siquid, dum festinat eiicere hoste, offensa- uit, aliud erit succensendi tempus. Primus Fabij conspectus fugat ac dissipat in campo circumuagantes Numidas. Tum in eos qui in acie stabant & terga Romanorum cædebant, infert signa. Siqui se offerunt, hos interficit, reliqui, priusquam à suis intercluderentur, ne quod intulerant Romanis; mali id in se verteret, terga dantes capessunt fugã. Cernens pugnam inclinatam Annibal, Fabiumque præter ætatem validã per infestos hostes impressione facta aduerso tumulto contendere ad Minutium, remisit prælium, signoque receptui dato Pœnos in castra rediit. Receperunt se Romani quoque haud inuiti. Fertur, quum se reciperet, de Fabio Annibal ita ad amicos dixisse iocans; Nonne sæpius vobis prædixi ego, hanc in iugis montium sedentem nubem cum turbine aliquando & procella imbrem effusuram? Secundum prælium Fabius, lectis cæforum spoliis, in castra regressus est, nec vllum ei superbium aduersus collegam vel iratum excidit dictum. At Minutius conuocata suorum concione, In arduis rebus inquit, commolitoñes, nihil offendere, supra fortem humanam est: vt verò peccata pro exemplo proponas in futurum, id boni viri sit & prudentis. Fateor ego esse non nihil quod incussem fortunam, sed maioreẽ me tamen ei gratias agere. Nam hætenus quæ me fefellere, didici paucis horis: doctus sum enim non eũ esse me imperare qui valeam alijs, sed opus habeam altero qui mihi imperet, nec esse cõtendendum vincere eos, quibus cedere præstet. Vester quidem ad cætera imperator est dictator, gratitudinis verò aduersus illum dux ego ero, me primum obedientem ac dicto ei audientem præstando. Hæc fatus, quum signa tolli imperasset & omnes sequi, agmine ad dictatoris castra proficiscitur. In castris, vbi ad prætorium rectã contendit, conuertit omnes in admirationem & stuporem. Ante progressum Fabiana constitutis signis, parentem ipse eum alta voce, exercitus milites eius patrones appellauit. Silentio facto Minutius, Geminam victoriam, inquit, obtinisti dictator, hodierno die, virtute de hostibus, consilio & humanitate de collega: illa nos seruasti, hac erudiuisti: nosque, quum turpiter essemus ab Annibale superati, honestè sumus abs te & talubriter victi. Quare, quando nomen venerabilius non habeo, mitem te appello patetẽm, quum tamen beneficium mihi abs te hoc quã à parente maius extiterit: illi enim vitam solus, tibi cum meam vitam tum omnium horum debeo. Secundum hæc amplexus Fabium & osculatus est.

καὶ τὰ πρῶτα τὸν ἀντίπαλον γινώσκων ἐφρόνησεν, οὐδὲ ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ἔχων κατασκοπεῖν πρὸς τὴν χερσίν. ὡς οὖν κατὰ τὴν κυκλῶν καὶ τὰ πρῶτα τὸν ἀντίπαλον ὁ στρατὸς μακρὰν κρουγὴν πρὸς ἐπιπέδου οὐ μόνον, ἀλλ' ἡδὲ πεφοβημένων τῶν πεπονημένων, μηδὲν τε πληθύνει καὶ γενναίως μέγα, ἄρως μὲν τοῖς παρόντας εἶπεν, ὦ Ἡρόκλεις, ὡς τὰ χιὼν μὲν ἢ ἐγὼ πρὸς ἑδῶν, βραδύοι δ' ἢ αὐτὸς ἔσσω δὲ Μινούχιος, ἐαυτὸν ἀπολά- λεκε. τὰς δ' ὁσμῆας ἐκφέρων τὴν τὰ χιὼν, καὶ τὸν στρατὸν ἐπειθεὶν κελύσσας, ἀνέβησεν, Νινύτις, ὡς στρατῶται, Μαρκίου, Μινούχιου μεμνημένος ἐπειθέσθαι. λαμπρῶς γὰρ ἀνὴρ καὶ φιλόπατρις. εἰ δέ τις, ἀπὸ δῶν δὲ ἐλεῖσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ- τεν, αὐτὸς ἀπασόμεθα. πρὸς μὲν οὖν ὅτι φανείας βέβηκε καὶ ἀφαιδνησι τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ πελελεύοντες Νομιάδας εἶπα πρὸς τοὺς μαχομένους, καὶ τὴν νύκτου τῶν Ρωμαίων ὄντας, ἐχρῆν, καὶ τοὺς ἐμποδῶν ἐκτείναν, οἳ δ' λοιποὶ, ὡς ἀπολιφθῶναι, καὶ ἡμεῖς πεπεταμένοι οἷς ἀντιπρὸς Ρωμαίοις ἐποίησαν, εἰκλινάμετες ἐφυγον. ὁρῶν δὲ ὁ Ανίβας τὴν μεταβολὴν, καὶ τὸν Φάβιον ὑβρίζων παρ' ἡλικίῳ Διὶ τῶν μαχομένων ὠθούμενον αἰὼν πρὸς τὸν Μινούχιον εἰς τὸν λόφον, ἐπέ- γχε τὴν μάχην, καὶ τῇ σάλπιγγι σημήνας ἀνάκλησιν, ἀπῆλθον εἰς τὸν χερσίν τοὺς Καρχηδονίους, ἀσπιδίως καὶ τῶν Ρωμαίων ἀσπρεφομένων. λέγεται δὲ αὐτὸν ἀπίοντα, πρὸς τὸν Φάβιον πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν ἡ ποιούτων μὲν παιδίας, Οὐκ ἐγὼ μόνον πρὸς ὑμῖν πολλάκις τὴν ὅτι τῶν ἀκρων τῶν τῶν κελύσσων νεφέλῳ ὅτι μὲν ζῆλῳ ποτὲ καὶ καταγῶν ὄμβρον ἐκρήξῃ. μὲν δὲ τὴν μάχην Φάβιος μὲν ὄντας ἐκτείνε τῶν πολεμίων σκυλεύσας ἀνεχώρησεν, ὡς δὲ ἐν τῷ φανόν οὐδ' ἐπαρθεὶς εἰπὼν πρὸς τὸν στρατὸν: Μινούχιος δὲ τὴν αὐτὴν στρατὸν ἀφῆκε. Αἰδρῶν (εἶπεν) συστρα- τῶται, ὁ μὲν ἀμύρτειν μηδὲν ἐν πρῶτασι μέγα λῶσι, μὲν δὲ ζῆλον κατ' ἀφῆκεν ὅστι. ὁ δὲ ἀμύρτειν καὶ χερσίν τοῖς πρῶτασι διδάγματα πρὸς τοὺς λοιποὺς, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ νοῦ ἔχοντος. ἐγὼ μὲν οὖν ὁμολογῶ μικρὰ μεμφομένης τῶν τῶν, πρὸς μὲν οὖν ἐπαρθεῖν. ἀλλὰ ὅτι ἡδὲ μὲν χερσίν ὅτι τῶν, ἡμέρας μέρη μικρὰ πεπαυδύμα, γὰρ ἐμῶν οὐδ' ἐπῆρ' ἐτέρων διωκόμενοι, ἀλλ' ἐπῆρ' οὐδὲν ἐτέρου δειόμενοι, καὶ μὴ φιλοπρόθυμοι νικῶν ὑφ' ὧν νικῶσθαι καλλίον. ὑμῖν δὲ τῶν μὲν δῆλον ὅτι ἀρχὸν ὀδικτάτωρ, τῆς δὲ πρὸς ἐκεῖνον δὲ χερσίν αὐτὸς ἡγεμὸν ἐσσημι, πρὸς τὸν ἐμῶν ὑπερῆ καὶ ποιούσας ὁ κελύσσων ὡς ἐκείνου παρεχόμενος. τῶν εἰπὼν, καὶ τοῖς ἀγέταις στρατῶται κελύσσας, καὶ πρὸς τὰς ἀκροῦσθαι. ἦγε πρὸς τὸν χερσίν τὸν Φάβιον, καὶ παρῆ- θων ὄντας, ἐλάττειν ὅτι τῶν στρατηγικῶν σκηνῶν, ὡς τὴν τῶν μάχην καὶ ἀφῆκεν πρὸς τὰς. πρὸς τῶν τῶν Φάβιον, δέ μὲν ἐμῶν πρὸς τὰς ὁσμῆας, αὐτὸς μὲν ἐκείνου πατέρα μεγάλην φωνῆν, οἳ δὲ στρατῶται τοὺς στρατῶται, παρῶνας ἢ ἀπῆρ' οὐδ'. πόπο δὲ ἐστὶ τοῖς ἀπελάττειν πρὸς φωνῆμα πρὸς τοὺς ἀπελάττειν τὰς. ἡσυχίας δὲ ἡσυχίας, ὁ Μινούχιος εἶπε, Δύο νίκας, ὡς δικτάτωρ, τῆς ἡμερῆς ἡμέρα νενέ- κησας, ἀνδρῶν μὲν τοῖς πολεμίους, ὁ βουλίῳ δὲ καὶ χερσίν τῶν ὅτι σὺν ἀρχόντι καὶ δὲ ἡς μὲν σέσωκας ἡμᾶς, δὲ ἡς πεπαυ- δύσας, ἡσυχίας μὲν ἀφῆκεν ἡσυχίας ὡς ἐκείνου, καὶ ἡσυχίας δὲ καὶ σωτήριον ὡς ἐκείνου. πατέρα δὲ σε χερσίν πρὸς τὰς

γὰρ ὡς ἐκείνου μόνος, ἀφῆκεν ὡς ἐκείνου ὡς ἐκείνου. τῶν εἰπὼν καὶ πρὸς τὸν Φάβιον, ἡσυχίας.

Q

τὸ δὲ Ἀννιβανὸν ἐπὶ τῆλικύτῳ καταρτῶματι τῶν φίλων πα-
 ερμῶντων ἀμ' ἐπεὶ τῆ τύχῃ, καὶ σωεπέσπεσθ' ἄμα
 τῆ φυγῆ τῶν πολεμίων εἰς τὴν πόλιν (πεμπταῖον γὰρ ἀπὸ
 τῆς νίκης ἐν Καπιτωλίῳ δὲ πησῶν) ἔραδιον εἶπεν ὅστις ἀπέ-
 βεβηλογοσιμὸς· ἀλλὰ μάλλον δαίμονος ἢ θεοῦ πινος ἐμπό-
 δων εἰς τοσούτους ἔργον, ἢ παρὸς τοῦτο μέλλοις αὐτῶ καὶ δὲ-
 λίασις γινέσθαι. εἰς καὶ Βαρχίδου τὸν Καρχηδόνιον εἶπεν μετ'
 ὀργῆς παρὸς αὐτὸν λέγειν, Σὺ νικῶν οἶδας, νίκη δὲ γινέσθαι
 ὅσα οἶδας. καί ποι ἑσαύτῳ μεταβολὴν ἢ νίκη παρὸς αὐτὸν
 ἐποίησεν, ὡς παρὸς τῆς μάχης, οὐ πόλιν, ὅσα ἐμπόδιον, οὐ λι-
 μένῃ τὸ Ἰταλίας ἐχούσῃ, χαλεπῶς δὲ καὶ μόλις τὰ ἐπιτηδία B
 τῆ στρατῶ διὰ ἀρπαγῆς κερμαζομένων, ὀρμήδων ἀπὸ ἑσθ-
 νός βεδάμου παρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ὡς παρὸς ληστεία μεγάλα
 τὰ στρατοπέδῳ πλασιόμοι καὶ ἐπιφερόμενοι, τότε πᾶσαν
 ὀλίγου δὲ ὑφ' αὐτῶ ποιήσασθαι τὴν Ἰταλίαν. τὰ γὰρ
 πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἔθνῶν αὐτῶ παροσεχώρησεν ἐκρούσῃ.
 καὶ Καπυῖον, ἢ μέγιστον ἔχον μὲν Ῥώμῳ ἀξίωμα τῶν πό-
 λεων, παροσεχώρησεν κατέχον. οὐ μόνον δὲ τὴν ἀρὰ τῶν φίλων
 πῆραν λαβῆν (ὡς Εὐριπίδης φησὶ) οὐ μικρὸν κατέχον, ἀλλὰ
 καὶ τὸ φερίμοι στρατηγῶν. ἢ γὰρ παρὸς τῆς μάχης Φαβίου
 δόλια καὶ ψυχρότης λεγομένη, μὲν πῶς μάχης διῆς οὐδὲ C
 ἀνθρώπῳ εἰδοκῆ λογοσιμὸς, ἀλλ' ἀθεῖον πηχεῖμα Διαινοίας
 καὶ δαμόνοιο, ἐκ τοσούτου τὰ μέλλοντα παροσεχώρησεν ἀ μὲ-
 λῖς τὴν πῶς τοῖς πάροισιν. ὅταν διῆς εἰς ἐκείνῳ ἢ Ῥώμῃ
 σωενέκρουσῃ τὰς λοιπὰς ἐλπίδας, καὶ παροσεχώρησῃ τῆ γνώ-
 μη τῶν ἀνδρῶν ὡς παρὸς ἱερῶ καὶ βωμῶ παρὸς τῶν καὶ μέγιστων
 αἰτίαν ἔχε τὸ μεῖναι καὶ μὴ Διαινοῦσθαι τὴν ἐκείνου φε-
 ρῆσιν, κατὰ τὸ ἐν τοῖς Κελευσῶν πάροισιν. ὅ γὰρ ἐν οἷς ἐσθῆν
 ἐδόκῃ δὲ γὰρ εἶ) κατέχον διὰ βλαβῆς φαινόμενος καὶ δυσέλπι-
 στος, τότε πῶς τῶν καταβεβηκῶν εἰς αὐτοῖς εἰς ἀπερῆσθαι D
 πένθη καὶ παρῆσθαι ἀπερῆσθαι, μόνος ἐφοῦσθαι Διαινοῦσθαι τὸν πό-
 λεως παρὸς βαδίσματι καὶ παροσεχώρησθαι κατὰ τῶν φιλα-
 δερῶν παροσεχώρησθαι, κατεπέσπε τε γυναικείους ἀφαιρών,
 καὶ συσάσθαι εἰργῶν τῶν εἰς τὸ δημόσιον ὅσα κρηνοῖς ὀδυρμοῖς
 ἐκ φερομένων. βουλιῶν τε σωελθεῖν ἔπεισε καὶ παροσεχώρη-
 σωενέκρουσθαι, αὐτὸς ὦν καὶ Ῥώμῃ καὶ διώματι, παρὸς τῆς
 ἀπάσης παρὸς ἐκείνῳ ἀποβλεπούσης. τῆς μὲν οὖν πύλαις
 ἐπέστησε τοῖς τὸ ἐκπύουσθαι καὶ παροσεχώρησθαι τὴν πόλιν ὅχ-
 λον ἀπερῆσθαι πένθη καὶ τὸ πῶν καὶ χροῖον ὡσε, κατ' οἰ-
 κίαν ἀποφροῖν κατὰ τῆς ἐφ' ἡμέρας τελεῖσθαι τὸ βουλο-
 μένῳ. μὲν δὲ τῶν ἐφ' ἡμέρας πένθη λύεσθαι, καὶ παροσεχώρησθαι E
 τῶν ποιούτων τὴν πόλιν. ἐορτῆς τε Διαινοῦσθαι εἰς τὰς ἡμέρας
 ἐκείνας κατὰ τῆς βέλτων ἐφαίνεσθαι ἀποβλεπῆν ἔλως τῆς
 τε γυσίας καὶ τὴν πομπῆν, ἢ δὲ μέγιστος τῆς συμφορῆς ὀλι-
 γότητι καὶ κατὰ τῆς σωερχομένων ἐλέγχουσθαι. καὶ γὰρ
 τὸ θεῖον ἠδεδόξῃ ὑμῶν ὑπὸ τῶν Διαινοῦσθαι τῶν. ὅσα
 μὲντοι παρὸς ἰλασμοῖς τῶν, ἢ τελεῖσθαι ἀποβλεπούσης, σωη-
 γέρθον οἱ μὲν τῆς, ἐπερῆσθαι. καὶ γὰρ εἰς Διαινοῦσθαι ἐπέμ-
 φθη παροσεχώρησθαι Πικτωρ συστῆσθαι Φαβίου, καὶ τῶν ἐσιάδων
 παρὸς τῶν δύο διεφθαρμένων ἀφαιρόντες, τὴν μὲν, ὡς παρὸς ὅσιν
 ἔτος ζῶσθαι κατὰ τῆς, ἢ δὲ ὑφ' αὐτῆς ἀπέθανε. μάλλι- F
 σα δὲ αἰπὴς ἠγάσθαι τὸ φερίμοι καὶ τὴν παροσεχώρησθαι τῆς
 πόλεως, ὅτε τῶν Βαρρῶνος ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπὶ μὲν
 τῶς, ὡς αἰπὴς ἀγῆσθαι καὶ δις ποτῶν τῶν παροσεχώρησθαι ἐπὶ μὲν
 λαῶς ἢ τε βουλή καὶ τὸ πῶν ἀπὸ μὲν ἀπασθαι τῶν. οἱ δὲ ἐν τῆ καὶ παρὸς τῆς γερῆσθαι) ὦν καὶ Φαβίος τῶν)

A Annibalem à tanta victoria quum amici, ut infi-
 steret fortunæ vnoq; agmine cum, fugiētibus ho-
 stibus irrumperet in urbem, incitarent: (die quin-
 to enim victorem in Capitolio epulaturum) haud
 facile quæ auerterit in eas rationem. quin potius
 fortuna vel deus quispiam, qui illi obstatet, eam ei
 iniecisse cunctationem & dubitationem videatur.
 Quare Batcam Pœnum ferunt indignatum ei di-
 xisse, Vincere scis Annibal, victoria uti nescis. Atqui
 tantam ea victoria conuersionem fecit Annibalis
 rerum, ut qui ante hoc prælium non urbem, non
 forum, nõ portum haberet in Italia, sed difficulter
 & egre necessaria suppeditaret suis rapiendo, nullo
 firmo ad bellum gerendum parato subsidio, sed pa-
 lans castra in modum ingentis latronum cateruæ
 huc illuc circumferret, totam tunc pene Italiã di-
 tionis fecerit suæ. Quippe ad eum cum plurimæ &
 maximæ gentes vltro defecerunt, tum cuius pluri-
 mum secundum Romam pollebant opes, Capu-
 am suarum fecit partium. Nempe est non solum,
 quum amicorum faciendum est periculum, (ut
 ait Euripides) non leue malum, sed etiam quum
 prudentium imperatorum. Siquidem infamis an-
 te hanc pugnam timiditas Fabij & segnities, mox
 post conflictum humana maior sapientia habita
 est, & diuini præstantisque miraculum consilij
 tanto ante prospicientis insequentia, quæ animo
 concipere vix valebant ij quibus euenerant. Ita-
 que mox in illo ciuitas reliquam opem ponens,
 & ad eius mentem tanquam ad sacram confugi-
 ens anchoram, salutem suam, & quod non vnde-
 quaque dissiparetur, sicut vrbe à Gallis oppressa fa-
 ctum erat, vnius acceptum ferebat consilijs Fabij.
 Ille enim qui, quum res apparerent secure, timidus
 habebatur & pusillanimis, tunc omnibus immenso
 luctu inaniq; oppressis trepidatione solus per urbē
 placido incedebat gradu, vultuq; intrepido & be-
 nigno alloquio planctus muliebres sedabat, cœtus
 arcebat eorum qui in comploratu familiarum in
 publicum prorumpebant. Autor etiã fuit senatui
 conueniendi magistratus, quorum in vno eo posi-
 tum erat robur & opes, quemque respiciebant o-
 mnes, confirmauit: ad portas posuit custodes, qui
 prohiberent profugientem multitudinem egredi
 vrbe: luctus locum & spatium definiuit, domi lu-
 gere triginta dies quenque iubens, ijs terminari o-
 mnem luctum & defungi ciuitatem. Quum fa-
 ctum Cereris in eõs dies incidere, placuit omni-
 no intermitteri sacra pompamque, ne cladis ma-
 gnitudinem paucitas & mœror argueret celebra-
 tium festum. Etenim fortuna vtentium secur, da
 gratiorem dijs cultum esse. Quæ ad eos placandos
 & ad procuranda prodigia iusserant aruspices, fe-
 dulò exequuti sunt. Et Fabius Pictor, Maximi pro-
 pinquus, Delphos legatus est ad oraculum: duæ
 vestales stupri compertæ, altera sub terram viua
 de more defossa, altera sibimet ipsa mortem con-
 sciuit. Operæpretium est ante omnia admirari
 ciuitatis magnitudinem animi & lenitatem, quod
 consuli Varroni ex fuga redeunti, ut qui fecidissi-
 me & infelicissime rebus gestis reuertebatur, hu-
 mili & abiecto obuiam itum adportam hono-
 ris causã à senatu & vniuerso populo sit. Magi-
 stratus & principes senatus, in quibus erat Fabius,
 (απεινοῦ καὶ κατὰ τῆς, ἀπῆλθον αὐτῶν τῶν πύ-
 λαις καὶ τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀφαιρόντες, τὴν μὲν, ὡς παρὸς ὅσιν
 ἔτος ζῶσθαι κατὰ τῆς, ἢ δὲ ὑφ' αὐτῆς ἀπέθανε. μάλλι-
 σα δὲ αἰπὴς ἠγάσθαι τὸ φερίμοι καὶ τὴν παροσεχώρησθαι τῆς
 πόλεως, ὅτε τῶν Βαρρῶνος ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπὶ μὲν
 τῶς, ὡς αἰπὴς ἀγῆσθαι καὶ δις ποτῶν τῶν παροσεχώρησθαι ἐπὶ μὲν
 λαῶς ἢ τε βουλή καὶ τὸ πῶν ἀπὸ μὲν ἀπασθαι τῶν. οἱ δὲ ἐν τῆ καὶ παρὸς τῆς γερῆσθαι) ὦν καὶ Φαβίος τῶν)

silentio facto laudarunt eum quòd de rep. à clade A
 tanta non desperauisset, sed adesset ad tractanda
 gubernacula eius, & ad vtendū legibus ciuibusq;
 vt nondum deploratis. Annibalem vt nunciatum
 est ad alias Italiæ partes à pugna diuertisse, resum-
 ptis animis duces cum legionibus dimittunt. Cla-
 rissimi horum Fabius Maximus & Claudius Mar-
 cellus ex contrarijs propemodum institutis in pa-
 ri erant laude. In hoc enim (vt in vita eius demon-
 strauimus) strenuitas eminebat & alacritas, quum
 & manu fortis, & ingenio esset talis quales Ho-
 merus φιλοπολέμους & ἀγερῶχους id est bellaces & fe-
 roces, vocat. Itaque intrepidè & ferociter, & aduer-
 sus hominem proiecta audacia Annibalem, parem B
 ad bellum adferens audaciam prima certamina
 aggressus est. Fabius, pristinis suis insiftens confi-
 lijs, spem conceperat, si nemo illi instaret vel irri-
 raret, fore vt semetipse attereret & elanguesceret
 bello, sicut athleticum corpus, vbi vires nimium
 confectæ sunt & fatiscunt, ocyslime amissurus vi-
 gorem. Quamobrè refert Posidonius, scutum hunc
 à Romanis, Marcellum *ensem* vocatum, tempera-
 tamq; cum Marcelli moribus stabilitatem & ma-
 turitatem Fabij, fuisse populo Romano salutarem.
 Itaq; huic se Annibal, sicut rapido amni, sæpe ob-
 ijciens propellebatur, atterebatq; copias suas, ab
 altero vel languide & paulatim subterfluente &
 interlabente assiduè imprudens ablucebatur, car-
 pebaturq;. Hinc in eam adductus perplexitatem
 est, cum Marcello vt fatisceret colluctans, Fabiū
 verò horreret sedentem. Atque cum his fere, vel
 prætoribus, vel consulibus, vel proconsulibus bel-
 lum gessit. fuit enim vterq; horum quinquies con-
 sul. Verùm Marcellū in quinto consulatu circum-
 uentum insidiis occidit: Fabio lusit operam sæpi-
 us dolum & technas machinatus, semel duntaxat
 eum in leuem induxit errorem. Misit ad Fabium
 cum literis fictis nobiliū & principum Metapon-
 tinorum, si accessisset, vrbē prodituros, eosq; qui
 hoc consilii cepissent, dum ille mouisset propius,
 expectaturos. His motus literis cum parte copiarū
 constituit Fabius nocte illuc proficisci: verùm au-
 spicanti quum aues non addixissent, mutauit sen-
 tentiā: nec multo post intellexit scriptas ad se frau-
 de Annibalis literas, locatasque ab eo prope illam
 vrbem insidias. Verùm hæc deūm benignitati ad-
 scribas fortasse. Defectiones ciuitatum, nouasque
 res socios molientes, blande agendo censebat &
 comitate prohibendos atq; flectendos, non qua-
 uis excutienda suspicione, neque sæuitia aduersus E
 suspectos exercenda. Dicitur Fabius, quum mili-
 tem quendam Marsum animaduertisset, acrem
 virum & nobilem inter primos sociorum, milites
 nonnullos ad transeundum sollicitasse, non exa-
 cerbauisse eum, sed neglectum immeritò passus,
 Nunc quidem, dixisse, duces incuso, qui magis
 pro suo studio honores habent quàm pro virtutis
 merito. Posthac si qua tibi re erit opus, nisi me ap-
 pelles, te insimulabo. Sub his dictis, equum exi-
 mium donat & aliis eum decorat præmiis. Hinc
 fidelissimum eum & promptissimū habuit. Turpe
 enim ducebat, si quum equitij & venandi studiofi, F
 σεως, ου διπρέθισεν, ἀλλ' ὁμολογήσας ἠμελῆσθαι παρ' αὐτῶν αὐτὸν, καὶ μὴ εἶπεν τοῖς ἡγεμόνας ἀπιᾶσθαι, πρὸς ἄλλοις
 μάλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν τὰς πρῶτας νέμοντας. ὕστερον δὲ ἐκείνοι ἀπιᾶσθαι μὴ φερόμενα μηδὲ ἐπιτυχεύοντα
 πρὸς αὐτὸν, εἰ ποὺ δεοίτο. καὶ ταῦτ' εἰπὼν, ἵππων τε πολέμισι καὶ ἐδωρήσατο, καὶ τοῖς δήοις θρησκείαις ἐκῆσθησεν,
 ὥστε πιστότατον εἶναι ἐκείνου καὶ πρῶτον μὲν εἶναι τὸν αἰῶνα. ἀφ' οὗ γὰρ ἠγάθη τοῖς μὴ ἵππικαῖς καὶ κληρονομικαῖς,

ἡσυχίας ἡγομένης, ἐπήνεσαν ὅτι τὴν πόλιν οὐκ ἀπέγνω μὲν
 δυστυχία τηλικαύτη, ἀλλὰ παρέστιν ἀρξάν ὅτι τὰ πρῶτα
 γράμματα καὶ χρησόμενος τοῖς νόμοις καὶ τοῖς πολιταῖς, ὡς σὺ-
 ζεσθαι δυνάμενος. ἐπεὶ δ' Ἀνίβαν ἐπέδοντο μὲν τ' ἄλλοις
 ἀποτετέθεισθαι πρὸς τὴν δὴν Ἰταλίαν, αἰαθὰ ῥήσαντες,
 ἐξέπεμπον ἡγεμόνας καὶ στρατῶματᾶ. τούτων δὲ ἐπιφανέ-
 στατοι, Φάβιος τε Μαξιμος, καὶ Κλαύδιος Μάρκελλος ἦσαν,
 ἀπὸ τῆς ἐναντίας σχεδὸν πρῶται ἔστησαν, θαυμαζόμενοι τῶν
 πλησίων. ὁ μὲν γὰρ (ὡς ἔφαρ ἐν τοῖς αἰεὶ αὐτῶν γεγραμμένοις
 εἰρηται) πειλαμπῆς ὁ δραστήριον ἔχων καὶ γαῦρον. αἰεὶ δὲ
 καὶ τῶν ἄλλων πλήκτους ἀνὴρ καὶ φύσει τοιοῦτος ὡς οἷος Ὀμη-
 ρος μάχισα καλῶς φιλοπολέμοις καὶ ἀγερῶχους, ἐν ταῖς
 πρῶται βολαῖς καὶ ἰταμῶν καὶ πρὸς αἰῶνα πολυμερῶν τ' Ἀνίβαν
 ἀπὸ πολλῶν τῶν ἑσπέρων, τῶν πολέμου σωίστατο πρὸς τῶν
 πρῶται ἀγῶνας. Φάβιος δ', τῶν πρῶτων ἐχόμενος λογισμῶν
 ἐκείνων, ἠλπίζε μινδεῖος μαχόμενος, μηδὲ ἐρεθίζοντος τὸν
 Ἀνίβαν, αὐτὸν ἀπηρεάσθαι ἑαυτῶν, καὶ κατατεβήσασθαι πε-
 εὶ τὸν πόλεμον, ὡς ἔφαρ ἀθλητικῶν σώματος, τῆς δυναμείας
 ἑαυτοῦ ἡγομένης καὶ καταπότου, ταχύντα τὴν ἀκμὴν
 ἀποβάλλοντα. ἀφ' οὗ μὲν ὁ Ποσειδωνίος φησὶ θυρεὸν, τ'
 ὁ Μάρκελλον, εἶπος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖσθαι. κερ-
 ναμῶν δ' τ' Φαβίου βεβασιότητα καὶ ἀσφάλειαν τῆς Μαρ-
 κέλλου σιωπῆς, σωτήριον ἡμέρας τοῖς Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Ἀν-
 νίβας τῶν μὲν ὡς ῥέοντι σφοδρῶν ποταμῶν πολλάκις ἀπὸ
 τῶν ἀπαισίου καὶ παρερρηγνύστο τὴν δύναμιν. ὑφ' οὗ δ'
 καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορρέοντος ἀποφθιτῆ καὶ παρεμπύπλου-
 τος ἐνδελεχῶς, ὑπὸ τῶν πόλεμος καὶ διαπυρῶν ἐλαίναν.
 καὶ τελευτῶν εἰς ἀπείραν κατέστη τῶν αὐτῶν, ὥστε Μαρ-
 κέλλου μὲν ἀποκαμῆν μαχόμενον, Φάβιον δ' φοβεῖσθαι μὴ
 μαχόμενον. ὁ γὰρ πλῆστον, ὡς εἰπεῖν, τῶν χρόνων τούτοις διε-
 πολέμησεν ἢ στρατηγῆς, ἢ αἰσυπάτοις, ἢ ὑπὸ αἰσίοις ἀποδύ-
 κτημῶν. ἐκάπερος γὰρ αὐτῶν πεντάκις ὑπὸ ἀτῶσεν. ἀλλὰ
 Μάρκελλον μὲν ὑπὸ ἀτῶσεν ὁ πέμπτον, ἐνέδρα πειλα-
 λῶν, ἐκτείνε Φάβιος δ' πᾶσαν ἀπάτην καὶ ἀξέπλεον ἐπάγων
 πολλάκις, ὅσῳ ἐπέρανε. πλεὺν ἀπαξ ὀλίγον πρῶτον
 σάμνος, ἐσφηλε τ' ἀνδρα. σιωπῆς γὰρ ἐπιτολας πρῶτα τῶν
 ἐν Μεταποντίᾳ διωατῶν καὶ πρῶτων, ἐπεμψε πρὸς τ' Φά-
 βιον, ὡς τῆς πόλεως ἐνδοθησομένης, εἰ πρῶτα ἡμίσει, καὶ τῶν
 τῶν πρῶτων ἐκείνων ἐλθεῖν καὶ φαῖναι πλησίον ἀναμε-
 νοῖντων. ταῦτ' ἐκίνησε τ' Φάβιον τὰ γράμματα, καὶ λαβῶν
 μέγας τῆς στρατῆς, ἐμελλεν ὀρμήσειν ἀφ' οὐκίτης. εἴτα χρη-
 σόμενος ὄρισιν οὐκ ἀσίοις, ἀπετερέπη, καὶ μὲν μικρὸν ἐπε-
 γνώθη τὰ γράμματα πρὸς αὐτὸν ὑπὸ Ἀνίβαν δόξα στυ-
 τεθέντα, καὶ κείνος ἐνέδρα αὐτὸν ὑπὸ τὴν πόλιν. ἀλλὰ ταῦ-
 τα μὲν ἀπὸ τῆς δυνάμει ἀναδείχθη. ταῖς δὲ ἀποστάσεσι τῶν πόλε-
 ων, καὶ τὰ κινήματα τῶν συμμάχων ὁ Φάβιος μάλλον ὤρετο
 δὴν ἠπίως ὁμιλουῦντα καὶ πρῶτως, ἀνείργειν καὶ δυσωπῆν,
 μὴ πᾶσαν ὑπὸ νόμοις ἐλέγχοντα, καὶ χαλεπὸν ὄντα πρῶτα-
 πασι τοῖς ὑπὸ νόμοις. λέγεται γὰρ ὅτι στρατιώτῳ αἰῶνα
 Μάρσον, ἀνδρεία καὶ γῆρ τῶν συμμάχων πρῶτον, ἀσθ-
 μένος διελθεῖν πρὸς τῶν ἐν ταῖς στρατιώταις πρῶτα ἀποστά-

ἄπιμελεία καὶ σιωπήτα καὶ ἔσφρη μάλλον ἢ μάλιστα καὶ κλοῖ- A
οῖς, πῶς χαλεπότερα τῶν ζώων καὶ ὁ θυμὸς ἄμεινον καὶ ὁ δει-
κνύμενος ὁ δὲ ἀνθρώπων ἔχει μὴ ὁ πλῆθος
ἐν γὰρ καὶ ἀσπίδι τῆς ἐπιπορευώσεως πῆλασαι, σκληρό-
τερον ὅτι παροσφύραται καὶ βιασώτερον ἢ ἄλλοι οἱ γεωργεῖντες
ἐλευθεῖς καὶ ἀγροῖσι καὶ κτήνοισι παροσφύρονται, τὰ μὲν εἰς
ἐλάσας, τὰ δὲ εἰς ἀπίους, τὰ δὲ εἰς συκῆς ἔξημερουῖτες καὶ
πῆλασθῶντες. ἔτερον τοίνυν τὰ γῆρας Λαχθρόν ἀδρα παρ-
σῆλῆθεν οἱ λοχαγοὶ ῥεμβόμορον ἀπὸ τῆς στρατοπέδου, καὶ πῶς
τὰς ἐκλείπειν πολλὰς. ὁ δὲ ἠρώτησε τὰλλα, ποῖον τινα
τὸν ἀνδρα ἔδειξεν ὄντα. μὲν γὰρ ἠρώτων ὅτι ῥα- B
δίως ἔπερος οὐκ εἴη στρατιώτης τοιοῦτος, ἀμα τ' ἀλλοῦ πινᾶς
ἀδραγαθίας ὅτι φησὶ καὶ παρὰ τῆς λεγόντων, αἰτίας τῆς
ἀταξίας ζητῶν, ὅθεν ἔρωτι παρὰ τῆς κατεχόμενον τὸν ἀν-
δρα, καὶ κινδυνώσασα μακρὰς ὁδοὺς ἐκάστοτε φοιτῶντα
παρὰ τῆς ἐκείνου ἀπὸ τῆς στρατοπέδου. πέμψας οὖν πινᾶς ἀ-
γροῦντος αὐτῆς, καὶ συλλαβὸν ὁ γυνάμον, ἐκρυψεν ἐν τῇ
σκηπῇ, καὶ καλέσας τὸν Λαχθρόν ἰδίᾳ παρὰ αὐτὸν, Οὐ λέ-
ληθας (ἔφη) τὸν τῶν ῥωμαίων πάτρια καὶ τοὺς νόμους,
ἀποτυχεῖν τῆς στρατοπέδου πολλὰς, ἀλλ' ὅσοι χρι-
στὸς ὡν παρὰ τῆς ἐλελήθεις. τὰ μὲν οὖν ἠμνησθήσασα C
λελύσασα τοῖς ἠδραγαθιῶν, ὅτι ὁλοπὸν, ἐφ' ἑτέρῳ
ποιήσασα τὴν φερούσαν. θαυμάζοντος ὅτι παρὰ τῆς
παρὰ τῆς τὴν ἀνδρα ἔδειξεν αὐτῆς, καὶ εἶπεν,
Αὕτη μὲν ἐχρῆσται μὲν ἐν τῇ στρατοπέδῳ μὲν ἠμνησθήσασα
ἢ ἔργῳ δείξας, εἰ μὴ δι' ἡμῶν πινᾶς ἀπέλιπες.
ὁ δὲ ἔρωτος καὶ αὐτῆς, παρὰ τῆς ἠμνησθήσασα. τὰ μὲν πε-
ρὶ τούτων ἰσορροῖσι. τὴν ὅτι Ταραντίνων πόλιν ἔχειν ἐαλω-
κῆσασα ἐκ παρὰ τῆς τῆς ἔρατο ἔρατο. ἐστρατεύσασα παρὰ
αὐτῆς νεανίας Ταραντίνος ἔχον ἀδελφὸν εἰς Τάραντα,
πινᾶς παρὰ τῆς φιλοσόφως ἀφῆκε μὲν παρὰ αὐτὸν. ἦρα D
ὅτι τῆς αὐτῆς Βρέτιος τῆς τεταμένην ἔρατο Ἀνίβου
τὴν πόλιν φερούσαν ἐφ' ἡγεμονίας. τὸ παρὰ τῆς ἐλπίδα
τῆς Ταραντίνῳ παρὰ τῆς, καὶ τῆς Φαβίου σιωπῆτος εἰς τὴν
πόλιν ἀφείδη, λόγῳ δὲ ἀποδεδράκασα παρὰ τῆς ἀδελφῶν.
αἱ μὲν οὖν παρὰ τῆς ἡμερῶν ἦσαν, καὶ κατ' ἑαυτὸν ὁ Βρέ-
τιος ἀεπαύετο, λαθάνειν τῆς ἀδελφὸν οἰομένης ἐκείνης.
ἔπειτα λέγει παρὰ τῆς αὐτῆς νεανίας, Καὶ μὲν ἐκείνη λέγεται
ἔφοισα πολλὴ ἀνδρῶν τῆς διωκτῆς καὶ μεγάλων σιωπῆσαι.
πινᾶς οὐτὸς ὅστις, εἰ γὰρ διδοκίμος πινᾶς ὡς φασὶν ἔρατο καὶ λαμ-
παρῆς, ἐλάττω παρὰ τῆς γῆρας ὁ πινᾶς συμμιγῆς πόλε. E
μος. αἰσθῶν ὅτι μετ' ἀνάγκης ὅσοι, ἀλλ' ὅτι πινᾶς ἐν κα-
ρῶν ὁ δεικνύμενος ἀσπίδι, παρὰ τῆς χεῖρας τῆς
βιασώμενος. ἐκ τούτου μεταπέμπεται μὲν ἡμῶν τὸν Βρέ-
τιον, καὶ γινώσκῃ τῆς ἀδελφὸν αὐτῆς. τὰ μὲν ὅτι συμπαρὰ τῆς
τὴν ὅτι πινᾶς ἐκείνης, καὶ μάλλον ἢ παρὰ τῆς ὀνομασθῆναι κα-
ρῶν τῆς βαρβάρῳ δοκῶν παρὰ τῆς τὴν ἀδελφῶν, ἔρατο πιν-
τῆς, ὡς τῆς μὴ χαλεπῶς ἐρωτῆτος ἀνδρα ἑαυτοῦ μισοφύρου με-
ταστῆσαι ἔρατο ἐπ' ἐλπίσι δωρεῶν μεγάλων, ἀς ἐπὶ τῆς ἡγε-
το παρὰ τῆς αὐτῆς τῆς Φαβίου. τὰ μὲν οὖν οἱ πινᾶς γῆρας
φοῖσι παρὰ τῆς τούτων, ἐννοῖ ὅτι τὴν ἀνδρα ὅτι ἦς ὁ Βρέτιος με- F
τήσασα, φασὶν οὐ Ταραντίνῳ, ἀλλὰ Βρετίνῳ ὅτι γῆρας οὐσαν,
τῆς ὅτι Φαβίου παλλακῶν μὲν, ὡς ἦρατο πολίτῳ καὶ γινώσκον ὄντα τὸν τῆς Βρετίνῳ ἔρατο τῆς
σασα καὶ σιωπῆσαι εἰς λόγῳ ἔρατο τῆς τῆς, ἐκπέσαι καὶ κατεργάσασα τῆς ἀνδρα. παρὰ τῆς ὅτι τού-
των, ὁ Φαβίος παρὰ τῆς τὸν Ἀνίβου τε γῆρας, ἐπέσειλε τοῖς ἐν ῥηγῶν στρατιώταις, τὴν Βρετίνῳ κατεργάσασα,

cura & assuetudine & educatione malint quam
flagellis & catenis saevitiam bestiarum ferociam-
que & contumaciam domare: hominibus qui pre-
fit, is non studeat benevolentia & lenitate potissi-
mum eos corrigere, sed asperius tractet & durius
quam caprificos, puros syluestres, oleastros agrico-
lae, quos in ficus, puros, oleas cicutant mansuefa-
ciuntque. Alium natione Lucanum manipulares
detulerunt, extra castra pernoctare & signa saepe
relinquere. Fabius, qualisnam alias esset rogavit.
Quum omnes confirmarent nemini militum fe-
cundum esse, simulque eximia quaedam eius de-
cora atque facta commemorarent: causam vbi e-
ius absentiae perquisiuit, amore mulierculae inue-
nit captum, & illius fruendae gratia longum quo-
tidie iter & periculorum plenum a castris com-
meare. Mittit igitur certos clam milite, a quibus
attractam puellam in tectorio suo occuluit. Luca-
no inde remotis arbitris, accersito, Non me fefel-
lit, inquit, contra disciplinam militarem te & con-
tra leges Romanas crebro extra castra pernoctas-
se, nec verò etiam virtutes ignoravi tuas. Factis
tuis stenuis quam commisisti, condonabo frau-
dem: post hac alteri mandabo tui custodiam. Stu-
pente milite producit mulierem, atque ei tradit,
additque, Haec spondet te in castris nobiscum man-
surum, tu re ostendes, num quod aliud ob facinus
castra deserueris, cuius causae amore & hanc pra-
texueris. Adhunc modum proditum de his memo-
riae est. Tarento hac ratione potitus est, quae capta
vrbs proditione fuit. In exercitu eius adolescens
merebat Tarentinus, in quem fororis, quae com-
morabatur Tarenti, summa fides & pietas extabat.
Eius amore Brutius quidam, praefidij quod Taren-
to Annibal imposuerat, praefectus deperibat, vn-
de spem concepit Tarentinus rei coficiendae. Ita-
que re cum Fabio communicata, in urbem ad foro-
rem contulit se pro transfuga. Primum Brutius, q-
ignorare de se fratre illa existimaret, continuit se
a muliere. Post inijcit apud eam iuuenis sermonem,
Enimverò ferebatur, inquit, vulgo consuetudine
te frui potentis viri & magni. quisnam ille est? Si
enim praestans virtute (vt fertur) & insignis vir est,
nihil moratur, qui vniuersa miscuit, Mars cuius sit.
Nihil in necessitudine probrosum: imò felicitas
est quaedam, si quo tempore parum in iure praefidij
est, ex vi trahere queas lenitatem. inde Brutium
accersit mulier, eiq; fratrem conciliat. Mox adiu-
tor hic in amore, quum magis quam ante facilem
illi & obnoxiam videretur praestare sororem, ita
eum deuinxit sibi, vt non difficulter satellitis mu-
lierculam amantis animum magnorum spe pra-
miorum, quae Fabium ostendit donaturum, per-
pelleret ad proditionem. Ita ferè tradunt haec hi-
storici. Alij, mulierem, a qua fuit ad proditionem
tractus Brutius, non Tarento, sed ex Brutijs tradit
oriundam. Eam, quum Fabij concubina esset, vbi
popularem esse & familiarem rescivit Brutiorum
praefectum, re ad Fabium relata, congressam sub
mœnibus induxisse hominem & corrupisse. Dum
haec parantur, Annibalè distinere Fabius moliens,
mandat per literas militibus, qui Rhegij in praefi-
dio erant, vt Brutiorum agrum depopularentur,

& Causa
rent. Era
ex parte
cello fue
ni, quare
reip. fore
clam a T
tractum
mouit
rent
rem
noct, d
vbi in d
gredien
tamen fr
grefus
tuos. Re
tzmenn
tu subla
dum fen
cum ijs,
quam si
pit scalis
ne vacat
dam, n
ante on
rum cu
diz nou
ti prae
triginta
nium rela
omnia fer
quid fieri
ti, resp
quom
tudinis T
iuraque
in his qu
sequim
ille facim
ostendim
do quinq
propalam
habent ca
animum
tum prae
se animad
lenibus
tumpr
com Ann
eique fac
& prae
niam q
ra, prae
que M. L
proditum
fuit inde
necus est
feram ali
pi, vbi
receptum
nam nulli
bio prop
houat
aliam
foi.

& Cauloniam obsiderent, summaque vi oppugnant. Erant octo millia hominum, per fugam magna ex parte, & eorum qui deportati ex Sicilia, à Marcello fuerant ignominiosa militia notati, ignauissimi, quorum iactura minimè luctuosa vel damnosa reip. foret. Existimauit enim hanc obiectam sicut escam à Tarento Annibalem (id quod euenit) abstracturam. Quippe statim captans eam Annibal, mouit eò cum copiis. Sexto die quàm obsidere Tarentum Fabius cœpit, iuuenis qui ante cum Brutio rem, adhibita sorore, composuerat, venit ad eum noctu, diligenter considerato & explorato loco, ubi in statione Brutius positus locum daturus agredientibus, ac recepturus eos erat. Non in totum tamen fretus consilii prodicione hac est rem aggressus, sed ipse eò profectus silentio continuit suos. Reliquæ copiarum pariter terra marique adortæ mœnia sunt: simul clamor ingens cum tumultu sublatus, quo ad plerisque Tarentinis ad subsidium ferendum eò concurrentibus, manusque cum ijs, qui urbem oppugnabant, conferentibus, quum signum accepisset à Brutio aggrediendi, cepit scalis urbem. Cæterum non videtur hic crimine vacasse ambitionis: nam ad famam extinguendam, ne prodicione captum Tarentum videretur, ante omnes trucidari Brutios imperauit. Cæterum eum cum hæc frustrata est gloria, tum perfidie nota & crudelitatis in super aspersus est. Multi præterea cæsi sunt Tarentini, sub hasta vendita triginta millia. Urbem exercitus diripuit: in avaritium relata talenta tria millia. Quum agerentur omnia ferrenturque, traditur interroganti scribæ, quid fieri de dijs vellet, tabulas & signa significanti, respondisse Fabius, *Deos iratos Tarentinis relinquamus.* Herculis tamen signum ingentis magnitudinis Tarento auectum posuit in Capitolio, iuxtaque statuam equestrem suam ex ære. Atque in his quidem longe videtur duriore animo fuisse quàm Marcellus, imò verò effecit vt præstare ille facilitate & humanitate visus sit, vt in eius vita ostendimus. Annibalem ferunt raptim agmine facto quinque millia tum à Tarento abfuisse, ac pro palam dixisse, Et Romani suum Annibalem habent: eadem qua ceperamus arte, Tarentum amisimus. Confiteri verò priuatim apud amicos tum primum sustinuit, iam pridem graue ipsis fore se animaduertisse, nunc verò impossibile, vt præsentibus subsidijs doment Italiam. Fabius iterum triumphauit, sed maiore quàm antè gloria: quòd cum Annibale vt strenuus athleta decertaret, eiusque facillè eluderet conatus vt prehensiones & petitiones minus iam firmas. Partim enim remissus vigor exercitus eius luxu & opulentia fuerat, partim assiduis præliis quasi retusus attritusque. M. Liuius, quo præfecto Tarentum Annibali proditum fuerat, quum in arcem recepisset se, non fuit inde depulsus, sed, dum Romani recepissent, tutatus est eam. Hic anxius honoribus Fabij in senatu aliquando præ inuidia & ambitione erupit, vt iactaret non Fabij sed sua opera Tarentum receptum. Ridens hinc Fabius, Rectè, inquit, ais: nam nisi tu amisisses, ego non recepissem. Fabio populus Romanus cum alios habuit eximios honores, tum filium eius consulem designauit.

A καὶ Καυλωνίαν ὄξελθὴν καὶ κρείττος στρατοπεδούσαντας ἰταλικαίους ὄντας, αὐτομόλοισι ὅ τῃς πολλοῖς, καὶ τῷ ἐν Σικελίας ὑπὸ Μαρκέλλου κεκοσμημένῳ ἀπέμυσεν τοὺς ἀρρηστοπάτους. καὶ μετ' ἐλαχίστης τῆ πόλεως ἐβλάβετο ἀπολυμένοι. ἠλπίζε γὰρ, τοῖς ποσὶ μέρους τῶν Ἀνιβάου καὶ δελεάσας, ἀπάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ταραντίας. ὃ καὶ συνέβαινον. ἄλλος γὰρ ἐκείνων ὁ Ἀνίβας ἐρῆν μὲν τῆς διωάμεως, ἡμέρα δὲ ἕκτη τοῖς Ταραντίοις τὸ Φαβίου στρατοπεδούσαντος, ὃ στρατηγὸς ὡς Βρεττίας μὲν τὸ ἀδελφῆς ἰεαίσιος ἦκε ὑκτωρ πρὸς αὐτὸν, εἰδὼς ἀκρίτως καὶ καθεωρακῶς.

B τὸν τόπον ἐφ' οὗ τῶν Φυλακίων ὁ Βρεττίας ἐμελεν ἐνδωσθῆναι καὶ παρήσθην τοῖς στρατοπέδοισιν. οὐ μὴν ἀπλάως γὰρ τῶν στρατοπέδων ἐξήρτησεν ὁ Φαβίος τὴν στρατίαν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐκείσε παρελθὼν ἡσυχία ἦν, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς στρατίης πρὸς ἐπιτοῖς τῆς χερσὶ ἐκ τῆς καὶ θαλάττης ἀμα ποιοῦσα πολλὰ κερυζῶν καὶ θόρυβον ἄλλοις οὗ τὸ πλείων Ταραντίων ἐκείσε βοηθούτων καὶ συμφερούτων τοῖς τῆς στρατίης, ἐσήμηνε τῶν Φαβίου τὸν κερυζῶν ὁ Βρεττίας, καὶ ἀπὸ κλιμάκων ἀναβὰς, ἐκέρθησε τὴν πόλεως. οὗ τῶντα ἡσυχία δὲ καὶ φιλοτιμίας ἦσαν γενέσθαι τῆς γὰρ Βρεττίας πρὸς τῆς ἀποσφάτῆν ἐκέλευσεν, ὡς

C μὴ στρατοπέδου τὴν πόλιν ἐξῶν φαίνοιο γήροιο. καὶ τῶντα πρὸς τῆς διήμυρτε τῆς δόξης, καὶ ἀποβόλιον ἀπιστίας στρατοπέδου καὶ ὠμότητος. ἀπέθανον ὅ πολλοὶ καὶ τῶν Ταραντίων, οἳ τῶν στρατῶντες, ἐγγύθεν τεισμένοι, καὶ τὴν πόλιν ἡ στρατία διήρτησεν. αἰνέθη δὲ εἰς τὸ δημοσίον τεισθῆναι τὰ πάντα. πόρτων ὅ τῶν δῆλον ἀρρηστοίων καὶ φερούτων, λέγεται τὸ γραμματεῖα πρὸς τῶν Φαβίου πρὸς τῶν πικελύδων, τῶν στρατῶν οὕτω στρατοπέδου καὶ τῶν ἀδριανῶν. τὸ οὖν Φαβίον εἶπεν, Ἀπολείπειν τοῖς τοῖς Ταραντίοις κεκοσμημένους, οὐ μὲν ἀλλὰ τὸν κερυζῶν ὁ Ἡρακλείους μετακομίσας ἐκ

D Ταραντίας, ἔφησεν ἐν Καπιτωλίῳ, καὶ πλείον ἐφιππων εἰκόνα χαλκῶν ἰαυτῶν. πολὺ Μαρκέλλου φαίνοιο ἀπώτερος πρὸς τῶντα, μᾶλλον δὲ ὅλας ἐκείνοι ἀδρα στρατοπέδου καὶ φιλαρρηστοία θυμῶν ἀποδείξας, ὡς ἐν τοῖς πρὸς ἐκείνου γήραστοιαι Ἀνίβας ὅ λέγεται διώκοντα, πρὸς ἐκείνοις ἀποβόλιον φησὶν ἡσυχίας, καὶ φαίνοιο μὲν εἶπεν, Ἦν δὲ καὶ Ρωμαίοις Ἀνίβας τῆς ἔτερος ἀπέβλησεν γὰρ τὴν Ταραντίων πόλιν ὡς ἐφ' ἐλθὼν μὲν. ἰδίᾳ ὅ πρὸς τὸν αὐτὸν τῶν στρατῶν πρὸς τοῖς φίλοις εἶπεν, ὡς πάλαι μὲν ἐώρα χαλεπὸν αὐτοῖς, νῦν δὲ ἀδύνατον, κερυζῶν ἀπὸ τῶν

E ὑπαρχόντων ἰταλίας, τοῖς δὲ πλείον ἡμίονοις ἡμίονοις βόσσε λαμπερότερον τῶν στρατῶν Φαβίου, ὡς ἐφ' ἀθλητῆς ἀγαθὸς ἐπαγωνίζομενος τῶν Ἀνιβάου, καὶ ῥαδίως ἀπολυμένοι αὐτῶν στρατῶν, ὡς ἐφ' ἀμματα καὶ λαβὰς οὐκέτι τὸν αὐτὸν ἐχούσας τόνον. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς διωάμεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν καὶ πλούτων, ἡ δὲ ὡς ἐφ' ἐξημβλωίετο καὶ κατατέπειπο, τοῖς ἀλωφῆτοις ἀγῶσιν. ἡ δὲ Μάρκος Λούκιος, οὗ τῶν Ταραντίας φερούτων ὁ Ἀνίβας ἀπέστησεν ὅμως ὅ τῶν ἀκραν κερυζῶν, οὐκ ἄξ' κρούσθαι, καὶ διεφυλακίεν ἄλλοι τῶν πάλιν ὑπὸ Ρωμαίοις γήραστοι τοῖς Ταραντίοις. τοῖς τῶν Φαβίου πρὸς τῶν καὶ ποτε πρὸς τὴν σὺλληπτον, ὑπὸ Φρόνου καὶ φιλοτιμίας ἐξενεχθείς, εἶπεν, ὡς οὐ Φαβίος, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος γήροιο τοῦ τῶν Ταραντίων

F αἰώνων. γελῶσας οὖν ὁ Φαβίος, Ἀληθῆ λέγεις (εἶπει) εἰ μὴ γὰρ οὐ τὴν πόλιν ἀπέβλησας, οὐκ αὖ ἐγὼ παρέλαβον. οἳ τῶν Ρωμαίοι τὰ τῶν δῆλον τῶν Φαβίου στρατοπέδου λαμπερῶς καὶ τὸν ἡὸν αὐτῶν Φαβίον ἀπέδειξαι ὑπᾶν.

παλαβόντος ὃ πλὴν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ διοικητῶν ἔτι τῆς Α
 παρὲς τὸν πόλεμον, ὁ πατὴρ εἴτε ἀπὸ γῆρας καὶ ἀδυναμίας, εἴτε
 ἀπὸ πρῶτον τῶν παιδῶν, ἀναβὰς ἐφ' ἵππων, παρορῶν ἀπὸ
 τῆς ἐπιτοχῶν, καὶ ἀεισώτων. ὁ δὲ νεαίας κεπέδων
 πόρρωθεν, οὐκ ἠέχετο, πέμψας δὲ ἑσπέρην, ἐκέλευ-
 σε καταβῆναι τὸν πατέρα, καὶ δι' αὐτὴν παρορῶν, εἰ δὴ π
 τοῦτο τῆς ἀρχῆς δεόμενος. καὶ τοῖς μὲν δῆλοις ἰώασε τὸ
 ὄπισθα, καὶ σιωπῇ παρὲς τὸ Φάβιον ὡς δὴ ἄλλα πάροχα
 τῆς δόξης, ἀπέβλεψαν· αὐτὸς δὲ ἐκείνος ἀποπνέουσα κτ'
 πάρος, ἴασον ἢ βιάδην παρὲς τὸν ἵππον ἐπειρθεὶς καὶ ἀεὶ βα- B
 λῶν καὶ ἀσπασάμενος, Εὐ γὰρ (εἶπεν) ὡς παῖ Φροῖνός καὶ
 παρὰ τῆς, ἀσπασάμενος ἴκων ἀρχῆς, καὶ πηλίκης μέγιστος
 ἀνείληφας ἀρχῆς. οὕτω καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ παρῶν τὴν Ρώ-
 μῳν κτ' ἴκων, ἐν δὲ τῶν καὶ γῆρας καὶ παῖδας ἀεὶ τῆς
 πατρὸς καλῶν πηλίκων. λέγεται δὲ ὡς ἀληθῶς τὸ Φα-
 βίου τὸν παρὲς παππὸν ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει μέγιστη Ρωμαίων
 ἀνείληφας, πεντάκις μὲν ἑσπέρην καὶ ἀσπασάμενος ἐν πο-
 λέμῳ μέγιστον ὄπισθα παρὰ τοὺς καταγαγῆναι ἑσπέρην δ'
 ἵππον παρὰ τὴν σιωπῇ ὄπισθα τὸν πόλεμον, ἐν τῷ τῶν ἀσπασά- C
 μενος, τὸν μὲν εἰσελάοντι ὄπισθα τῶν ἵππων, τὸν δὲ ἵππον ἔχοντα
 μὲν τῆς δῆλον ἐπαχθούτην, ἀγαλλόμενος ὅτι τῶν μὲν ἵππων
 κέρως, τῆς δὲ πολιτικῆς μέγιστος καὶ ὡς, καὶ παρὰ τῶν ἀσπασάμενος,
 ἕσπερον αὐτὸν τῶν νόμων καὶ τῶν ἀρχῶν πῆσιν. ἀλλὰ γὰρ
 οὐκ ἔστι οὐκ ἀπὸ τούτων μόνον θαυμάσιος ἔστω. τῶν δὲ Φαβίου
 τὸν ἵππον ἀποθανῆναι σιωπῇ, καὶ τὴν μὲν συμφορῶν, ὡς δὴ ἄρ
 τε φροῖνος καὶ πατὴρ χηρὸς, ἠέλει μετελεύθερα· τὸ δὲ
 ἐγκόμιον, ὁ παῖς ἐκκεκμηδῆς τῆς ὄπισθα φανῶν, οἱ παρῶν
 κεντὸς ὄπισθα τῶν, αὐτὸς εἶπε καταστὰς ἐν ἀρχῇ, καὶ γὰρ
 φασ τὸν λόγον, ἔξεδωκεν. ἐπεὶ δὲ Σκηπίων Κορνήλιος εἰς
 Ἰβηρίαν πεμφθεὶς, Καρχηδονίους μὲν ἐξήλασε μέγιστος D
 πολλὰς κρατήσας, ἔδην δὲ πᾶς πολλὰ καὶ πόλεις μεγάλας
 καὶ παρὰ τῶν λαμπαρῶν Ρωμαίους κτησάμενος, ὅ-
 μοιαι εἶχε καὶ δόξαν ἐπὶ ἀρετῶν ὅσων δῆλος ὁδοῖς· ἕπατος
 δὲ καταστὰς, καὶ τὸν δῆμον ἀσπασάμενος μέγιστον ἀπαι-
 τούτων καὶ παρὰ τῶν ἀσπασάμενος παρὰ τῶν αὐτῶν, τὸ μὲν αὐτῶν
 συμπλέκεσθαι παρὲς Ἀνίβαν, ἀρχαῖον ἠέτι λίαν καὶ
 παρὰ τῶν, αὐτῶν δὲ Καρχηδονία καὶ Λιβύην ὅσων ἐμ-
 πλήσας ὀπλῶν καὶ στρατῶν, δεινοῦτο πορθεῖν, καὶ τὸν
 πόλεμον ἐν τῆς Ἰταλίας ἐκείνη μετῴσται, καὶ παρὲς τούτο
 πορθεῖ τῶν θυμῶν σιωπῇ τὸν δῆμον. ἐν ταῦτα δὲ Φά- E
 βιος ὄπισθα τῶν δέος ἄγων τὴν πόλιν, ὡς ἑσπέρην ἀνείλη-
 που καὶ ἱέου φροῖνός μὲν εἰς τὸν ἕσπερον καὶ μέγιστον κίνδυνον,
 οὔτε λόγου φροῖνός μὲν οὔτ' ἔργου διοικητῶν ἀποβέβη τοῖς
 πολιταῖς, τὴν μὲν βουλήν ἔπειθε, τῶν δὲ δῆμον ἀπὸ φρο-
 νον ἐδόκει τῶν Σκηπίωνος ἀσπασάμενος ὄπισθα ἀσπασάμενος,
 καὶ δεδιέναι μὴ τι μέγα καὶ λαμπαρῶν ἐξερρασαμένον, καὶ
 τὸν πόλεμον ἢ πορθεῖσθαι αἰετοῦτος, ἢ τῆς Ἰταλίας ἐκ-
 βαλόντος, αὐτὸς ἀρχῆς φανῆ καὶ μαλακῶς ἐν τούτοις
 φροῖνός ἀπὸ πολεμικῶς. εἶπε δὲ ὀρμησθαι μὲν ἐξ ἀρχῆς
 ὁ Φάβιος παρὲς τὸ ἀνείληφαι ἑσπέρην ἀπὸ πολλῆς ἀσφα- F
 λείας καὶ παρῶν, μέγαν ὄπισθα δεδιέναι τὸν κίνδυνον· ἐν-
 τῆναι δὲ πως μάλλον ἑαυτὸν καὶ πόρρωτέρω παρὰ τῶν, ὅσων
 φροῖνός μὲν καὶ φροῖνός μὲν καὶ φροῖνός μὲν τῶν Σκηπίωνος τὴν
 φροῖνός μὲν, ὅσων καὶ φροῖνός μὲν ἔπειθε τὸν σιωπῇ τῶν φροῖνός μὲν
 φροῖνός μὲν αὐτὸν, εἰ δόξειεν, ὄπισθα Καρχηδονίους παρὰ τῶν καὶ φροῖνός μὲν
 καὶ φροῖνός μὲν ἀπὸ τῶν φροῖνός μὲν καὶ φροῖνός μὲν ἀπὸ τῶν φροῖνός μὲν

Quum inisset ille magistratum, & in negotio quo-
 piam ad bellum pertinente esset intentus, pater
 vel prae senio & imbecillitate, vel tentandi gratia
 filij, equo per appellantes & circumstantes con-
 sulem aduehebatur. Quod iuuenis ut vidit, non
 tulit sed misso licitore ut descenderet ex equo pater
 iussit, & si quid consule vellet, pedibus accederet.
 Mouit alios Imperium, tacitq; oculos in Fabium
 tanquam praeter dignitatem violata eius maiesta-
 te, coniecerunt. At ille confestim desiliens, citato
 gradu properauit ad filium, complexusque eum &
 data salute, Maeste consilio, inquit, & virtute fili es:
 sentis quibus imperas, & quam ingentem suscepi-
 sti magistratum, his artibus nos quoq; & maiores
 remp. auximus, dum parentibus liberisq; priorem
 reip. dignitatem habemus. Et sane tradunt Fabij
 proauum, qui sine cotrouersia maxima gloria Ro-
 mae atq; autoritate floruit, quinquies fuit consul,
 clarissimos triumphos ex grauissimis bellis duxit,
 cum filio consule in prouinciam profectum lega-
 tum: in cuius triumpho quum curru ille quadrijug-
 o inueheretur, equo ipse incedens cum reliquis
 sequutus est, glorians quod qui in potestate fi-
 lium haberet, atque inter ciues maximus & esset
 & diceretur, subijceret legibus se & magistratui.
 Caeterum illius laudes non intra haec tantum ste-
 tere. Fabius quum huc filium amisset, dolorem,
 ut vir prudens & pius pater, tulit moderatissime.
 Orationem, quam habent in clarorum virorum
 funere propinqui, ipse in foro egit, quam post edi-
 dit scriptis mandatam. Postquam P. Cornelius Sci-
 pio procosul in Hispaniam missus, Pcenos multis
 profligatos praeliis ex ea prouincia expulit, com-
 pluribusq; nationibus & vrbibus subactis ingentibus,
 ac repub. praclare gesta, gratissimus ciuibus
 & summo cum honore reuersus est, mox consul
 designatus, quum populum intelligeret non vul-
 gare postulare a se & ipsis spondere consulatum,
 ut in Italia congregaretur cum Annibale, ieiunium
 id nimium & segne arbitratus esse, ipsam
 Carthaginem statuit & Africam statim implere
 armis legionibusque, atque eam oppugnare, & ex
 Italia omnem vim illuc conuertere belli. Ad hanc
 rem omnibus neruis annisus est ut populum im-
 pelleret. Hic varium metum Fabius ciuitati pro-
 posuit, praecipitem clamitans ab amente iuvene
 in extremum & summum periculum ferri: ne-
 que oratione pepercit vel facto quo deterrere se
 ab isto consilio ciues putabat posse. Et senatus
 quidem in suam traduxit sententiam, populo in-
 uidia videbatur adductus, Scipionis felicitati ob-
 trectare, vererique, siquid praecleari gessisset ille, &
 bellum aut finiisset aut summouisset ex Italia, se-
 gnis ipse mollisque, bellum qui tam duxisset diu,
 videretur. Equidem a primo quidem Fabium pu-
 tem ad impediendum Scipionem, studio secu-
 ritatis & prouidentia adductum, quod discrimen
 tam grande horreret: ambitione vero quadam
 & aemulatione, ut crescentem Scipionem detra-
 heret, incubuisse in id acrius. Nam & collegae
 Scipionis suasit Crasso, prouinciam ne permitte-
 ret ei cederet, & Carthaginem ipse, si ei vide-
 retur, exercitum transportaret. Obstitit etiam
 ne pecunia attribueretur in bellum Scipioni:

quare p
 Hanc H
 atque in
 cum sua
 detatum
 potest m
 Scipioni
 fit ne dele
 na dare
 lum, ve
 lem, ve
 esset, id
 tutem, &
 cum in fo
 delere. I
 uibus. Sol
 nes quae in
 quos rep
 quorum v
 agendis fe
 traiecit in
 storizque
 Romam
 multa co
 sub idem
 homin
 castris
 legatos
 spem illa
 triz. Om
 tas ob res
 tendu Sci
 sam profere
 le, Ancep
 nis form
 spondere fo
 labitque
 no ex quo
 ter modum
 quum hui
 excelleret
 spei, neq
 maxime q
 uisset, in
 ditabat rem
 frica Annib
 cubitarum
 pioni mol
 torum su
 Huius ter
 quum bellu
 magnalim
 pium An
 tracto conc
 fo, populu
 niu latria
 fuit huius
 uge uiam ex
 audiat, ne
 li cepit par
 pa quo re
 fundum est
 oriam in q
 quod pax
 est, nihil
 tuum hui

quare pecuniam sibi ipse parare habuit necesse. Hanc Hetruriaz ciuitates, eius priuatim studiosae atque in eum propensae, contulerunt. Crassum cum sua natura alienum a contentiōibus & moderatum virum, tum factorum cura, quod esset pōtifex maximus, in Italia retinuit. Quare Fabius Scipioni alia obfistens via, impediuit & intercessit ne delectum iuuentutis, quae voluntaria nomina dare volebat, posset habere. In curia & ad populum fremebat illum non solum fugere Annibalem, verum etiam, quod reliquum in Italia virium esset, id exportantem abscedere, spe lactare iuuentutem, & inducere vt parentes, coniuges, patriam, cuius in foribus potens & irruictus sedeat hostis deserant. Haec quum diceret, pauorem iniecit ciuibus. Solas itaque decernunt ei ad bellum legiones quae in Sicilia erant, & vt ducere secum ex iis quos reportauerat ex Hispania, trecentos, posset, quorum vsus fidei opera est. Atque his quidem agendis sequi visus est ingenium suum. Vt vero traiecit in Africam Scipio, & eximia eius gesta victoriarumque incredibiles & clarissimae annuntiae Romam sunt, consentanea quoque famae spolia multa consequuta, rex captus Numidarum, bina sub idem tempus incensa castra, strages ingens hominum, armorum & equorum vis magna in castris flamma hausta: Carthaginenses etiam per legatos Annibalem reuocarunt, oraueruntque spem illam relinqueret inanem, & ferret opem patriae. Omnibus ciuibus Scipionem laudibus tantas ob res gestas ad caelum ferentibus, Fabius mittendū Scipioni censebat successore: nullam causam proferens aliam, nisi quod illud iactaret triuiale, Anceps esse tantam rerum molem credere vnius fortunae viri, non temere eidem semper respondere fortunam. Quare offendit populum, habitusque est morosus & malignus, aut praefatio exanguis omnino & deploratae spei, qui praeter modum ab Annibale trepidaret, imo vero quum Italia Annibal exercitu nauibus imposito excessisset, obstrepuit laetitiae publicae & bonae spei, neque eam esse illibatam permisit, imo tum vel maxime quum supplicationem populus decreuisset, in summo periculo versari & in lubrico ditabat rempublicam. Quippe grauiorem in Africa Annibalem sub Carthaginis mœnibus incubiturum hostem, occursurum exercitum Scipioni multorum etiamnum calentem imperatorum sanguine, dictatorumque & consulum. His sermonibus trepidatio Romae renouata, vt quum bellum translatum in Africam esset, hoc magis admodum vrbi periculum putaret. At Scipio tum Annibalem signis collatis vicit, tum detracto conculcatoque oppressae Carthaginis factu, populum maiore impleuit quam caperet animis laetitia, imperiumque plane multis iactatuti fluctibus iterum crexit. Fabius Maximus non attigit viuis exitum belli, neque Annibalem victum audiuit, neque insignem illam & synceram oculis cepit patriae prosperitatem, sed sub idem tempus quo reliquit Italiam Annibal, ex morbo defunctus est. Epaminondam Thebani propter itopiam in qua decessit, publico funere extulerunt, quod praeter veru minutum ferreum, vt fama est, nihil ab eius excessu fuerit domi inuentum.

A χρήματα μὲν οὖν Σκηπίων ἑαυτῷ ποιεῖσθαι αἰσθησόμενος, ἠχίρει τῷ ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεω, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν οἰκείως Διόσκου μὲν καὶ Ζεφειδίου. Κεῖσόν τ' ἔτι μὲν ἠφύσις, οὐκ οἶσα φιλονεικῶν ἀλλὰ πρῶτον, οἴχοι κατεῖχεν, τὰ δ' ἡ νόμος θῆος ἱερωσιτύῳ ἔχρησα τὴν μεγίστην. αὐτῆς οὖν καὶ ἑτέροις ὁδὸν ἀπὸ τῆς Φάβιος ἐν Σκηπίωνι, κατεκάλυσε πρὸς ὀρμημῆσι αὐτῶν συστρατῶν εἰσαγαγεῖν, καὶ κατεῖχεν, ἐν τε βουλαῖς καὶ ταῖς ἐκκλησίαις βοῶν. ὡς οὐκ αὐτὸς Ἀνίβαν ἀποδιδράσκει μῖος ὁ Σκηπίων, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἐκπλεῖο λαβῶν δυνάμιν ἐκ τῆς Ἰταλίας, δημαγωγῶν ἐλπίσι τοῖς ἰεῖσι, καὶ ἀναπειθῶν ἀπολιπὴν γυνείας καὶ γυναῖκας καὶ πόλιν, ἥς ἐν θυραῖς ἔπιχευε τῆς καὶ ἀτήτητος ὁ πολέμιος καὶ θηται. καὶ μὲν τοῖς ταῦτα λέγων, ἐφόβησε τοῖς Ρώμοις, καὶ μόνοις αὐτὸν ἐψηφίσαντο χρῆσθαι τοῖς ἐν Σικελίᾳ στρατῶμασι, καὶ τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ γεγενῶτων μετ' αὐτῶν τριακασίους ἄλλοις οἷς ἐχρηστούσιν. ταῦτα μὲν οὖν ἐδόκει πολιτῶν πρὸς τὴν ἑαυτῶν φύσιν ὁ Φάβιος. ἐπεὶ δ' ὁ Σκηπίωνος εἰς Λιβύῳ Διόσκου, δι' οὗτος ἔργα θαυμαστά καὶ πρῶτος ὑποφάνοι ὁ μέγιστος καὶ ὁ κάλλος εἰς Ρώμῳ ἀπηγγέλλοντο, καὶ μὲν τρυφευῶντα ταῖς φήμασι εἶπετο λαφύρα πολλὰ καὶ βασιλεὺς ὁ Νομάδων ἀνχμῆλωτος, καὶ δύο στρατοπέδων ὑφ' ἑνα καμὸν ἐμπαρήσας καὶ φροσά, πολλῶν μὲν ἀνδραπότων, πολλῶν δὲ ὀπλων καὶ ἵππων ἐν αὐτοῖς συλκατακτακωμῶν, καὶ πρῶτος πρὸς Ἀνίβαν ἐπέμποντο τῶν Καρχηδονίων, καλοῦντων, καὶ δεομῶν, εἰσάγοντα ταῖς ἀτελεῖς ἐκείνας ἐλπίδας οἴκαδε βοηθεῖν ἐν τῷ Ρώμη πόντων ἐχόντων τὸ Σκηπίωνα ὅτι σῶματός ὅτι τοῖς καπορθώμασι, ὁ Φάβιος ἠξίου πέμπουσαι Σκηπίωνι Διόσκου, δῆλόν μὲν οὐκ ἔχον πρῶτον, εἰπὼν δ' ὁ μνημοβόλοισι, ὡς ὅτι σφδρῆς ὅτι πρῶτον αἰεὶ ἀτυχεῖν τὸ αὐτὸν. οὕτω πρῶτος ἐκελευσεν ἦδ' οὐ πολλοῖς, ὡς δὲ σκῆλος ἀνὴρ καὶ βασκαῖος, ἠὲ πᾶμπῶν ὑπὸ γῆρας ἀπολμος γεροντῶς καὶ δύσελπας, περαιτέρω τε τὸ μετεῖοι κατεταμνημῶς τὸ Ἀνίβαν. ὁ δὲ γὰρ ἐκπλεῖσαντος αὐτῶν μὲν τῶν δυνάμεων ἐξ Ἰταλίας, εἰσσεύθη καὶ τεταρῆκῆς τῶν πολιτῶν ἀδούροισι καὶ βέβαις. ἀλλὰ τότε δὴ μάλις τὰ πρῶτα τῆ πόλεως θεούση πρῶτον τ' ἔγραπον κίνδυνον ὅτι σφδρῆς ἔχον ἔλεγε. βαρύτερον γὰρ ἐν Λιβύῳ πρὸς Καρχηδόνος αὐτοῖς Ἀνίβαν ἐμπαρῶσαι, καὶ στρατὸν ἀπὸ τῆς Σκηπίωνι πολλῶν ἐπὶ θερμὸν ἀδύχεατόρων αἵματι καὶ δικτατόρων καὶ ὑπὸ αὐτῶν ὡς τε τὴν πόλιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἀναπαρῶσαι, καὶ τὸ πολέμου μετῶτος εἰς Λιβύῳ, ἐχύτερον τῆς Ρώμης αἰεῖσθαι γεγενῆσαι τὸν φόβον. ἀλλὰ Σκηπίων μὲν οὐ μὲν πολὺν χρόνον, αὐτὸν τε νικησῶς μάχη καὶ κέρτος Ἀνίβαν, καὶ κατεβόων ὁ φρόνημα καὶ καπαπατήσας τῆς Καρχηδονίας ὑποπεσούσης, ἀπέδωκε μείζονα χάριν ἀπάσης ἐλπίδος τοῖς πολιταῖς, καὶ τὴν ἠγεμονίαν ὡς ἀληθῆς πολλῶν σάλου σφδρῆσαι, ὡρθῶσε πάλιν. Φάβιος δ' ὁ Μάξιμος οὐκ ἀνέχετο τῶν βίβη πρὸς τὸ τῶν πολέμου τέλος, οὐδ' ἠχουσεν Ἀνίβαν ἠτήμῶν, ὁ δὲ τὸν μετὰ τὴν καὶ βέβαις ἀτυχεῖν τὸ πατρίδος ἐπὶ σφδρῆς ἀλλὰ πρῶτον οὐκ ἔχον Ἀνίβαν ἀπῆρεν ἐξ Ἰταλίας. νόσφ καμὸν ἐτελεθῆσεν. Ἐπὶ μιν ἀνδρῶν μὲν οὖν Θεβαῖοι δημοσίᾳ Διόσκου

πενία καὶ ἀπέλιπεν ὁ δὲ μὲν, ἔτα φαν' ὁ δὲ γὰρ οἴχοι τελευτήσαντος ὅρε δυνάω, πλὴν ὁ βελίσχοι σιδηροῦ καὶ λευκοῦ

Φάβιον ἢ Ρωμαίον δημοσία μὲν σὺν ἐκείνῳ, ἰδίᾳ δὲ ἐκά-
στου ὁ σμικρότατον αὐτῶν τὸ νομισμῆν ἐπενεκύνθη, οἷον ὡς δι-
είδεν αὐτὸν ἀναρχοῦντων, ἀλλ' ὡς πατέρας ἢ δῆμους θάπτοντες,
ἐξεμίμνῳ καὶ δόξαν ὁ θάνατος αὐτῶν βίᾳ παρέπουσαν.

Οὐ μὲν οὖν βίοι τῶν ἀνδρῶν τοιαύτην ἔχουσιν ἰσορείαν.
ἐπεὶ ἢ καὶ πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς πολλά καὶ
κατὰ τὸ ἀδείματ' ἀκαταλείπασιν ἀμφοτέροι, Φέρε,
τῶν πολεμικῶν ἐκείνῳ πρῶτον λαβῶν, ὅτι Περικλῆς μὲν
ἀρίστα παρέποι τῷ δήμῳ καὶ μεγίστη καθ' αὐτὸν ὄντη καὶ μά-
λιστ' ἀρετῆς διώκειν ἀκμαζόντι γένει, ὑπὸ κρίσεως αὐ-
τῷ δόξαν δὲ τυχεῖα καὶ ῥώμης ἀσφάδης ἀσφαλέως ἀφαιρέ-
σθαι καὶ ἀπαιεῖσθαι αἰ τῷ Φαβίου ἀρεταίς, ἐν ἀγέροις καὶ δις-
πομπούταις χερσὶ ἀναδείξαντος τὴν πόλιν, σὺν ἐπ' ἀγα-
θῶν ἀσφάδῃ διετήρησαν, ἀλλ' οἷον κακῶν εἰς βελτίω μετέ-
στηθαι. καὶ Περικλῆς μὲν αἰ Κίμωνος δι' ἀρεταίς, καὶ τὰ Μυ-
ρωνίδου καὶ τὰ Λεωκράτους ἔσπασα, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα
Τολμίδης κατεργάσθη, εὐρτάστῳ μᾶλλον καὶ ἐμπόνησεν ἰσχυ-
ρατηγῶν τὴν πόλιν, ἢ κτήσασθαι πολέμου καὶ φυλά-
ξασθαι παρέδωκε. Φάβιος δὲ ὄραν πολλὰ μὲν Φυλακῆ καὶ ἡτ-
τάς, πολλοὺς ἢ θανάτους καὶ σφαγὰς ἀποκροῦσθαι καὶ στρα-
τηγῶν, λίμνας ἢ καὶ πεδία καὶ δρυμοὺς νεκρῶν στρατοπέδων
πληθύνει, αἰματὶ ἢ καὶ φοίᾳ ποταμοὺς ἀρετὴν θαλάττης
ρέοντα, ἐν ταῖς καθ' ἑαυτὸν ὀρμηδαῖς καὶ βεβηκῆσι τὴν πόλιν
ἀντιλαβῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπερέδων, σὺν εἰσσε τοῖς ἐκεί-
νων ὑποφρονήσας ἀγαθῶν τελέως ἐκχυθῆναι. καὶ τοῖς
δόξαν αὐτῶν οὐχ οὕτω χαλεπὸν εἶναι, πόλιν δὲ συμφοραῖς μετ' ἀ-
χρείσασθαι ἀπεινῶν, καὶ τῷ φρονιῶντος ὑπὸ ἀνάγκης κα-
τηκρον ἡρωϊκῶν, ὡς δι' ὀνυχίας ἐπὶ ἡρωϊκῶν καὶ ἀπαργῶντι
τῷ δήμῳ, χαλινὸν ἐμβόδῃν ὑβρεως καὶ ἀραστῆτος. ὡς δὲ
μάλιστα φαίνεται ἔσπασα Περικλῆς Ἀθηνῶν ἀειδη-
μόν. ἀλλὰ τῶν Ρωμαίων συμπεσόντων τότε κακῶν τὸ μέ-
γιστος καὶ ὁ πληθῆτος, ἰσχυρὸν πῖνα γῶν καὶ μέγιστον ἔδειξεν
ἀνδρα, τὸν μὴ συλχεθῆναι μηδὲ ἀσθένειαν τοῖς ἀλλοῖς λο-
γισμοῖς. καὶ Σάμῳ μὲν ὑπὸ Περικλέους αἰούση, τὴν
Τάρεντος ἔστι κατὰ ληψὶν ἀντιπῆσαι, καὶ τὴν Δι' Εὐβοίας τῆς
πᾶσι Καμπανίας πόλεως. ἐπεὶ αὐτῶν γε Καπύλιον οἱ πᾶσι
Φούριον καὶ Ἀππιανὸν ὑπατοὶ κατέσπον, οἷον τῷ ἀρεταίς Φά-
βιος οὐ φαίνεται μάχη νενικηκώς, πλὴν ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον
εἰσῆλθε ἀριάμβοι Περικλῆς δὲ σπῆσαι ἔσπασα καὶ γῶν καὶ
καὶ θαλάτταν ἔσπον ἀπὸ τῶν πολεμίων. οὐ μὲν λέγεται
τοιαύτη ἀρεταίς Περικλέους οἷον ἔσπασα Φάβιος, Μινού-
κιον δὲ ἀρπάζει Ἀνίβου, καὶ ἀφαιρέσει εἰς τὴν ἀρετὴν
δὲ Ρωμαίων (καλὸν γὰρ ὁ ἔργον καὶ κρίνον ἀνδρείας ὁμοῦ καὶ
φρονήσεως καὶ χερσῶν) ὡς ἀφ' αὐτῶν πάλιν σπῆσαι σφῆμα λέ-
γεται Περικλέους δὲ ἐσφάλη Φάβιος ἀφ' ἧς τῶν βοῶν κατὰ
στρατηγῆτος ὑπὸ Ἀνίβου, λαβῶν μὲν ἀνδρείας καὶ τῆς τύ-
χης ὑπερέδωκε τοῖς ἐκείνους τὸν πολέμου, ἀσθένειαν ὅτι
κατὰ λαλοῦσα, καὶ μὴ ἡμέραν βιασάμενον, καὶ φθασάντα
μέμνητος, καὶ κατέσπασα συλλαβόντες. εἰ ἢ δὲ μὴ μόνον
χρησάσαι τοῖς παροῖσιν, ἀλλὰ καὶ τεκμήρεσθαι πᾶσι τῶν μέλ-
λων ὀρθῶς τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν, Ἀθηνῶν μὲν, ὡς Περ-
ικλῆς ἀσθένειαν καὶ ἀσθένειαν, ἐτελεσθῆσθαι ὁ πολέμος (πο-
λυπαραμνηνοῦτες γὰρ ἀπαλεσαν τὴν διώσασθαι) Ρωμαίῳ δὲ,
κατὰ τοῖς Φαβίου λογισμοῖς ἐκπέμψαντες ὅτι Καρ-
χηδοίους Σικητίων, πρῶτον ἐκκατήσαν, οὐ τύχη, σφῆσαι ἢ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀνδρείας νικῶσαντος τοῖς πολεμίοις.

A Populus Romanus non fecit Fabio publicè funus, sed assibus viritim collatis, non ut tanquam inopi sufficerent impensas: verum populo ut parentem sepeliente, mors viri, ut dignum vita erat, honorata fuit & celebrata.

HAbes vitæ historiam illorum duorū, quorum quia uterque multa exempla & præclara reliquit civilis & bellicæ virtutis, age, ex bellicis illud primo loco tractemus. Pericles quum reip. præfset, populus in prospero ut quum maxime successu rerum & per se pollentissimus erat, opibusq; florentissimus, ut publica cum fortuna atq; potētia in seculo & stabili gradu tenuisse videatur. Acta Fabij, qui scēdissimis & asperissimis temporibus remp. suscepit, non rebus florentibus stantem conseruauerunt, sed excitauerunt abiectā. Præterea Pericli Cimonis victoriæ, Myronidisq; & Leocratis laureæ, multa etiam Tolmidis præclara facta facultatē reperere domi remp. procuranti festos dies agēdi, ludosq; celebrandi potius quàm bello rē augendi vel tuēdi. Fabius verò, quū ante oculos haberet multos fusos fugatosq; exercitus, multas strages & cædes imperatorum atq; ducū, lacus, campos, saltus caesorum cadaueribus exercituū coopertos, cruore, & tabe manātia vsq; ad mare flumina, suis propriis institutis & firmis consilijs, quasi subiectis humeris, fulciens rempub. obstitit ne illorum peccatis labascens ex toto præcipitaretur. Et quidē tractare fractam calamitatibus ciuitatē, & necessitate obtemperare coactam prudenti, nō perinde videatur arduum atq; populi rebus elati secundis luxuriantisque refrænare lasciuiam atq; ferociam. Quā maxime ratione videtur Pericles Athenienses cōtinuisse. Atqui malorum, quibus oppressus id temporis populus Romanus fuit, moles & cumulus, quem ea non perculerunt, nec de gradu deiecerunt, eum verò magnum virum & inuicti animi ostenderunt fuisse. Cum Samio capta à Pericle, Tarentum receptum componamus licet, & verò etiam cum Eubœa, Campaniæ oppida. Nam ipsam quidem Capuam Fuluius & Appius consules subiugauerunt. Signis collatis haud comperio Fabium hostes fuisse: nisi vnde priorē duxit triumphum. Pericles hostibus terra marique caesis trophæa nouem statuit. Nullum factum tamen memoratur Periclis tale quale fuit Fabij, quum Minutium eripuit Annibali, & iustum exercitum seruauit Romanum. Memorabile facinus, & quod virtutem, prudentiam, humanitatem simul complectitur. Vicissim nec error refertur is Periclis qui Fabij, cui per boves illudit Annibal: ceperat temere & fortuito faucibus ingressum hostem, amisit è manibus noctu fallentem & postero die vrgentem, præuenientem dum cunctatur, & dum manus conferit, superantem. Quòd si boni imperatoris est non tantum consulere rebus instantibus, sed & diuinare de venientibus recte, belli Athenienses exitum, qualem præuiderat & ante denuntiauerat Pericles, fortiti sunt. Dum enim nimium multa ambiunt molianturque, amiserunt suas opes: Romani, qui contra Fabij sententiam Scipionem cum imperio in Africam miserunt, rerum potiti sunt, non casu, sed ducis qui hostes deuicit, consilijs ac virtute.

illum itaque rectè senfisse patriæ casus testantur, hunc resp. præclare gesta arguit longè lateque errasse. Et sane cladè accipere nec opinantem, & rerum prosperè gerendarum corrumpere diffidètia occasionem, par ducis est delictum: quippe vna temeritatem gignit & eripit audaciam imperitia. Hætenus de rebus bellicis. Domi magna fuggillatio Periclis bellum fuit, cuius ille dñi reluctatur nimium Lacedæmonijs, dicitur autor fuisse. Equidem nec Fabiū Max. censam fasces submissurū Pœnis fuisse, imo fortiter se pro imperio in discrimen demissurum. Fabij tamen erga Minutium moderatio & lenitas, factionem aduersus Cimonem & Thucydidem Periclis coarguit, egregios viros & ab optimatibus stantes, quos in exilium egit. At certe opes & potentia maior Periclis: quare nemini vlli permisit imperatori malis consilijs remp. labefactare. solus illi elapsus Tolmides vi eum reiecit. Cæterum hic in Bœotios incurrit, reliqui summæ eius potentiæ cessere, & ad arbitrium se eius accommodauerunt omnes. Fabius fuit ipse quidem prouidus, nec vsquam incurrit, sed cohibendorum cæterorum potestate apparet eum fuisse imparem. neque enim Romani, si tantū Fabius apud ipsos, quantum Athenis Pericles, polluisset, in tantas incidissent miseras. Iam inuictum à pecunia animū, hic ab offerentibus nihil capiendo, ille multa largiendo egentibus, dum redemit suis nummis captiuos, demonstrauit. Non fuit hæc ingens summa tamen, sed ad sex talenta. Pericles, difficile dictu, quantum quæstus & munerum consequi à socijs & regibus occasione potentiæ suæ quum potuisset, præstitit se abstinentissimum. Opificiorum quidem certè mole, templorumq; atque ædificiorum substructionibus, quibus Athenas exornauit Pericles, cuncta quæcunque ante Cæsares Roma habuit ornamenta haudquaquam sunt conferenda, sed longè lateque, sine vlla comparatione, magnificentia & nobilitate præ his obtinent illa primas.

Σὺς Ἀθῆνας, οὗκ ἄξιον ὁμοῦ πηλῦσαι τὰ πρὸς τῷ Καίφρων φιλοπρήματι. Ῥώμης πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἔξοχόν τι πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἀσύγκριτον ἢ τούτων ἔχει μεγαλοργία καὶ μεγαλοπρέπεια ὁ πρῶτος.

ὥστε τὰ μὲν τὰ πηλῦσαι τῆς πατρίδος μὲν τὴν ἐπιχειροῦν, τὸν δὲ, ὑπὸ τῷ καταρθωμῶτι ἐλέγχεται τὸ τμήτος ἐσφραγισμένον. ἴση δὲ ἀμύρτια φραττηρῶ, κακῶς πεπεσῖν μὴ πρὸς δόκησάντα, καὶ καταρθώματος καὶ ἀπίστια πρὸς ἑαυτὸν. μία γὰρ ὡς εἰκοι ἀπειρία, καὶ θράσος γυμῶ, καὶ θράσος ἀφαιρείται. τῶν δὲ πρὸς τῷ πολεμικῶν, τῆς δὲ πολιτείας μέγα μὲν ἔκκλημα τὸ Περικλέους, ὁ πόλεμος. λέγεται γὰρ ἐπακτὸς ὑπὸ ἑκείνου γράσθαι, Λακεδαιμονίους εἰσαντος μὴ ἐνδοῦσαι. δοκῶ δὲ, μηδ' αὖ Φάβιον Μάξιμον ἐνδοῦσαι πικραρχηδούσι, ἀλλ' ἄλλως ὑποσῶσαι τὸν ὑπὸ τῆς ἠγεμονίας κίνδυνον. ἡ μὲν τοὶ πρὸς Μινουάκιον ὅτι πεικῆτα τὸ Φάβιον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐλέγχῃ τὸν πρὸς Κίμωνα καὶ Θουκυδίδου φασασιμόν, ἀνδρας ἀγαθοὺς καὶ ἄριστοκράτους, εἰς φυγῶν ὑπὸ αὐτῶν καὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐκπεσόντας. ἀλλ' ἡ γε διωάμεις μείζων ἢ τῷ Περικλέους καὶ ὁ κράτος. ὅθεν οὐδὲ δῆλον εἶσεν ἐνδοῦσαι τῇ πόλει κακῶς βουλοσάμενον φραττηρῶν, ἀλλ' ἡ μόνος αὐτὸν ἐκφυγῶν Τολμίδης καὶ διωσάμενος βία, πρὸς ἑαυτὸν Βοιωτῶν. οἱ δὲ δῆλοι πρὸς ἑαυτὸν καὶ κατὰ κράτος πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ ἐκείνου γνώμην ὑπὸ μεγέθους αὐτῆς τῆς διωάμεις. Φάβιος δὲ, ὁ κατ' αὐτὸν ἀσφραγῆς ὢν καὶ αἰαμύρτητος, ὅς πρὸς ὁ καλύφῃ ἐτέροις ἀδύνατω φαίνεται λήπορμος. οὐ γὰρ ἀνὸς ταύταις συμφοραῖς ἐχρήσαντο Ῥώμαιοι, Φάβιον παρ' αὐτοῖς ὅσον Ἀπλώσι Περικλέους δυναθέντος. καὶ μὲν πῶς γε πρὸς χρέματα μεγαλοφροσύνη, ὁ μὲν, τὰ μὴ δὲν λαβῆναι τῶν διδόντων, ὁ δὲ, τὰ πρὸς ἑαυτὸν πολλὰ τοῖς δεομένοις, ἐπεδείξατο, λυσάμενος τοῖς ἰδίους χρήμασι τοῖς ἀρχμαλώτοις, πλὴν τούτω μὲν οὐ πολὺς ἔσθιμος, ἀλλ' ὅσον ἔξ τὰ λαβῆναι. Περικλῆς δὲ οὐκ αἰίσως εἶποι τις ὅσα καὶ τῶν συμμάχων καὶ βασιλέων ὠφελῆσαι καὶ θεσπιῆσαι παρὸν, τῆς διωάμεις διδούσης, ἀδωρότατον ἑαυτὸν καὶ κατὰ κράτος ἐφύλαξεν. ἔργων γε μὴν μεγέθους καὶ ναῶν, καὶ κατασκάψῃς οἰκοδομημῶν, ὅς ὢν ἐκόσμησεν ὁ Περικλῆς καὶ ἑαυτὸν πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἔξοχόν τι πρὸς ἑαυτὸν.

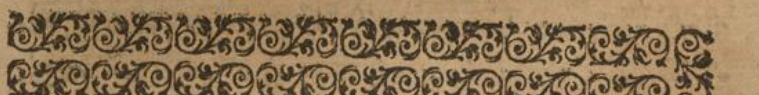

PLUTARCHI
vita comparata

ALCIBIADIS ET C. MAR-
CII CORIOLANI.
ALCIBIADES.

ALCIBIADIS origo ex alto ducta autorem habere Euryfacem Aiacis filium putatur. Materna stirpe Alcmeonides fuit ex Dinomache Megaclis filia genitus. Pater eius Clinias, triremi suo instructa impendio, ad Artemisium magna laude depugnauit, post ad Coroneam cecidit in prælio aduersus Bœotios. Tutores Alcibiadis fuerunt Pericles & Ariphron, Xanthippi filii propinqui eius. Ferunt non immerito Socratis benevolentiam & amicitiam haud parum ei momenti attulisse ad gloriam, siquidem Nicie, vel Demost. vel Lamachi, vel Phormionis, vel Thrasymbuli, vel Theramenis,

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
Βίοι παράλληλοι

Ε ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΙΟΥ
Γ. ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΥ.
ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

Ο Αλκιβιάδου γένος ἀναθεν Εὐρυσάκειον τὸ Αἰαντῶν ἀρχηγὸν ἔχον δακτύλῳ πρὸς τὸ μῆτρος Ἀλκμαωνίδης ὡς, ἐκ Δινομάχης γατρῶς τὸ Μεγακλέους. ὁ δὲ πατήρ αὐτῶν Κλενίας ἰδιοσόλῳ τετιμῆναι πρὸς Ἀρτεμίσιον ἐνδοξῶς ἐναμαίχνησεν ὑπερῶν τῶν Βοιωτῶν μαχόμενος πρὸς Κορώνησιν ἀπέθανε. ὁ δὲ Αλκιβιάδου Περικλῆς καὶ Αἰφρών οἱ Ζαίτηππου, πρὸς ἑαυτὸν ἔσθιμος καὶ γένος, ἐπεδείξατο. λέγεται δὲ οὐ κακῶς ὅτι τῆς Σωκράτους πρὸς αὐτὸν δινοίας καὶ φιλίας οὐ μικρὰ πρὸς δόξαν ἀπέλαυσεν, εἴγε Νικίου μὲν καὶ Δημοσθένους καὶ Λαμαχῶν καὶ Φορμίωνος, Θρασυβούλου τε καὶ Θρασυμῶντος,